

Udskriftsdato: 19. december 2025

VEJ nr 9404 af 26/06/2020 (Gældende)

Vejledning om Familieretshuset

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: Social- og Indenrigsmin., j.nr. 2019-4803

Vejledning om Familieretshuset

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Det familieretlige system
 - 2.1. Familieretlige sager
 - 2.2. Øvrige sager, der vedrører borgernes personlige forhold
3. Sagens begyndelse
 - 3.1. Digital selvbetjening
 - 3.2. Screening
 - 3.3. Visitation
 - 3.3.1. Visitation generelt
 - 3.3.2. Lovbestemt visitation
 - 3.3.3. Visitation til samlet behandling
 - 3.3.4. Ændring af visitationen under sagens behandling
4. Behandlingen af § 5-sager
 - 4.1. Afslutning af sagen
 - 4.2. Virkningstidspunkt for Familieretshusets afgørelser m.v. i § 5-sager
5. Behandlingen af § 6-sager
 - 5.1. Arbejdet med familien, herunder rådgivning og konflikthåndtering
 - 5.2. Oplysningen af sagen
 - 5.3. Barnet under sagsbehandlingen
 - 5.3.1. I forbindelse med oplysningen af sagen
 - 5.3.2. Barnets ret til en bisidder
 - 5.3.3. Børneenhedens støttetilbud
 - 5.4. Afslutning af sagen i Familieretshuset
 - 5.4.1. Generelt om afslutning af sagen
 - 5.4.2. Indbringelse for familieretten til afgørelse
 - 5.4.3. Domstolsprøvelse af Familieretshusets afgørelser
 - 5.5. Virkningstidspunkt for Familieretshusets afgørelser i § 6-sager
6. Behandlingen af § 7-sager
 - 6.1. § 7-sager
 - 6.2. Behandlingen af § 7-sager i Familieretshuset
 - 6.3. Oplysningen af sagen
 - 6.4. Barnet under sagsbehandlingen
 - 6.4.1. I forbindelse med oplysningen af sagen
 - 6.4.2. Barnets ret til en bisidder
 - 6.4.3. Børneenhedens støttetilbud
 - 6.5. Afslutning af sagen i Familieretshuset
 - 6.6. Indbringelse af en sag for familieretten til afgørelse
7. Børneenheden
 - 7.1. Børneenhedens tilbud om støtte til børn
 - 7.1.1. Kontaktperson
 - 7.1.2. Støtte til at få en bisidder
 - 7.1.3. Børnesagkyndig rådgivning
 - 7.1.4. Åbne tilbud

- 7.2. Børneenhedens opgaver i forbindelse med behandlingen af en sag
- 8. Konflikthåndtering og rådgivning
 - 8.1. Konflikthåndtering og rådgivning i forbindelse med behandlingen af en familieretlig sag
 - 8.2. Typer af tilbud
 - 8.3. Videregivelse af oplysninger
- 9. Generelle sagsbehandlingsregler
 - 9.1. Indkaldelse til møde og beskyttelse af voldsramte parter
 - 9.2. Notatpligt
 - 9.3. Ret til repræsentation og bisidder
 - 9.4. Indhentning og videregivelse af oplysninger
 - 9.5. Processuel skadevirkning
 - 9.6. Aktindsigt
 - 9.7. Familieretshusets forkyndelse m.v. af meddelelser i konkrete sager

1. Indledning

Det familieretlige system består af Familieretshuset og familieretten, der behandler alle de familieretlige sager, der indtil den 1. april 2019 blev behandlet af Statsforvaltningen, Ankestyrelsen og domstolene. I denne vejledning beskrives Familieretshuset, Familieretshusets tilbud til børn og familier og behandlingen af sager i Familieretshuset efter lov om Familieretshuset, jf. lovbekendtgørelse nr. 766 af 7. august 2019 med senere ændringer (Familieretshusloven).

Det familieretlige system og Familieretshusets opgaver er indledende beskrevet i vejledningens punkt 2.

For at sikre enstrengede og sammenhængende forløb starter alle familieretlige sager i Familieretshuset. Her screenes og visiteres sagerne med henblik på, at Familieretshuset kan møde alle typer af familier med helhedsorienterede forløb og tilbud samt forebyggende vejledning og oplysning. Indledningen af sagen, screening og visitation er beskrevet i vejledningens punkt 3.

Familier, der er enige, og som blot har behov for f.eks. registrering af en aftale, oplever enkle forløb, hvor deres sag afsluttes hurtigt i Familieretshuset. Disse sager betegnes i lov om Familieretshuset som § 5-sager. Behandlingen af § 5-sager er beskrevet i vejledningens punkt 4.

Familier, der er uenige, men som ikke er påvirkede af komplekse problemstillinger, mødes i Familieretshuset med en konflikthåndterende tilgang. Disse sager betegnes i lov om Familieretshuset som § 6-sager. I § 6-sagerne støtter Familieretshuset forældrene gennem rådgivning og konflikthåndtering til at finde de løsninger, der er bedst for barnet og familien. Hvis forældrene ikke kan forliges, oplyser Familieretshuset sagen med henblik på, at der træffes afgørelse. Det gælder også i sager efter anden familieretlig lovgivning end forældreansvarsloven, herunder i sager hvor der ikke er en konflikt mellem to parter, men hvor Familieretshuset skal træffe afgørelse om f.eks. udstedelse af prøvelsesattest i ægteskabssager, om navneændring efter navneloven eller om udpegning efter udlændingeloven af en personlig repræsentant for en uledsaget mindreårig udlænding. Hvis der er tale om en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl eller en sag om samvær, hvor afgørelsen vil være indgribende for barnet, træffes afgørelsen af familieretten. I de øvrige sager træffes afgørelsen af Familieretshuset, medmindre sagen indeholder komplicerede juridiske eller faktiske problemstillinger, der er tale om en sag om omstødelse af ægteskab, der anlægges af Familieretshuset, eller sagen behandles sammen med en anden sag, der skal afgøres af familieretten. Behandlingen af § 6-sager er beskrevet i vejledningens punkt 5.

Familier, som ud over problemstillinger vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær er påvirkede af risikofaktorer for barnets trivsel, såsom højt konfliktniveau, vold, misbrug og psykisk sygdom, vil i Familieretshuset blive mødt med en tværfaglig tilgang, hvor barnets bedste er styrende. Disse sager betegnes i lov om Familieretshuset som § 7-sager. Familieretshusets behandling og oplysning af sagen og tilbud om rådgivning og konflikt håndtering til familierne tilrettelægges efter de konkrete behov, som den enkelte familie har. Familieretshuset samarbejder tæt med kommunerne i det omfang, det er relevant. Familieretshuset indbringer sagen for familieretten til afgørelse, når sagen er oplyst, og der ikke vurderes at være grundlag for at fortsætte det tværfaglige arbejde med parterne. Behandlingen af § 7-sager er nærmere beskrevet i vejledningens punkt 6.

Barnet er centralt i Familieretshusets arbejde med familien. Hensynet til barnet og barnets trivsel sættes først i de afgørelser, som Familieretshuset træffer, men også i Familieretshusets tilrettelæggelse af sagsbehandlingen, så barnet kommer så skånsomt igennem forløbet som muligt, og så der træffes den afgørelse, der er bedst for barnet. Barnet har i Familieretshuset sit eget helle i systemet i form af Familieretshusets Børneenhed. Børneenheden varetager kontakten til barnet, når barnet skal inddrages direkte i sagen f.eks. ved en børnesamtale. Samtidigt tilbyder Børneenheden støtte til barnet i form af bl.a. en kontaktpersonordning, hjælp til at få en bisidder og åbne tilbud, der kan benyttes af alle børn i brudte familier. Børneenheden er nærmere beskrevet i punkt 7 i vejledningen.

Et væsentligt element i at beskytte barnet og sikre barnets trivsel er at hjælpe barnets forældre. Familieretshuset møder derfor forældrene med en konflikt håndterende tilgang, og der er i Familieretshuset etableret et konflikt håndterings- og rådgivningsrum. Familieretshusets konflikt håndterings- og rådgivningsindsats har flere formål, herunder at støtte forældrene til at finde løsninger sammen, dæmpe konfliktniveauet og bibringe forældrene en forståelse for barnets perspektiv og konfliktens betydning for barnets trivsel. Familieretshusets rådgivnings- og konflikt håndteringsstilbud er nærmere beskrevet i punkt 8 i vejledningen.

Vejledningen indeholder slutteligt et afsnit om generelle sagsbehandlingsregler i punkt 9.

Vejledningen om Familieretshuset skal læses i sammenhæng med bekendtgørelse om Familieretshuset.

Vejledning skal endvidere læses i sammenhæng med vejledningerne til de familieretlige love. Det drejer sig på forældreansvarsområdet om vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v., vejledning om international kompetence i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v., vejledning om børnesagkyndige undersøgelser, vejledning om anvendelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i sager efter forældreansvarsloven, vejledning om anerkendelse af udenlandsk forældremyndighed og vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne.

Derudover drejer det sig om vejledning om børne- og ægtefællebidrag, vejledning om aftaler om børnebidrag, vejledning om international kompetence i sager om børne- og ægtefællebidrag, vejledning om Familieretshusets forkyndelse m.v. af meddelelser i konkrete sager, vejledning om behandling af ægteskabssager, vejledning om separation og skilsmisse, vejledning om international kompetence i sager om separation og skilsmisse, vejledning om behandling af sager om repræsentanter for uledsagede mindreårige udlændinge, vejledning om navne, vejledning om inddrivelse i Danmark af udenlandske krav på børne- og ægtefællebidrag m.v., vejledning om inddrivelse i udlandet af danske krav på børne- og ægtefællebidrag og vejledning om Familieretshusets behandling af sager om faderskab og medmoderskab.

Vejledningen anvendes fra den 1. juli 2020 og erstatter vejledning nr. 9253 af 20. marts 2019 om Familieretshuset.

Vejledningen er navnlig opdateret med de ændringer, der følger af lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om Familieretshuset, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Afskaffelse af tvungen delt bopæl og opfølgning på etableringen af det nye familieretlige system m.v.) og lov om ændring af lov om Familieretshuset og lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (Afskaffelse af refleksionsperioden), der begge træder i kraft den 1. juli 2020. Det drejer sig især om følgende:

- Afskaffelse af refleksionsperioden i skilsmisssager vedrørende ægtepar med børn under 18 år således, at disse ægtepar kan blive skilt, hvis de er enige om det, uden at de skal afvente en refleksionsperiode på tre måneder.
- Indførelse af mulighed for Familieretshuset til at forkynde meddelelser i Statstidende.
- Indførelse af mulighed for Familieretshuset til at træffe afgørelse i visse sager om forældremyndighed efter forældremyndighedsindehavers død.
- Præcisering af bestemmelserne i §§ 34 og 37 i Familieretshusloven om virkningstidspunkterne for Familieretshusets afgørelser om børne- og ægtefællebidrag og om forældremyndighed efter død.

Det er vigtigt at være opmærksom på, om der er sket ændringer af lovgivningen, som endnu ikke er afspejlet i vejledningen. Det er muligt at se, om der er sket ændringer af lovgivningen, og om der er udarbejdet nye vejledninger, på Retsinformations hjemmeside: retsinformation.dk.

Vejledningen finder ikke anvendelse for Grønland.

2. Det familieretlige system

Det familieretlige system består af to enheder – Familieretshuset og familieretten.

Familieretshuset er en selvstændig forvaltningsmyndighed, der har afdelinger ni steder i Danmark.

Familieretshuset har efter § 1 i lov om Familieretshuset til opgave at yde støtte til børn, der er berørt af familieretlige problemstillinger, med henblik på at sikre barnets trivsel. Familieretshuset skal sætte barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse i første række. Når Familieretshuset træffer en afgørelse, skal den træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, og afgørelsen skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Disse principper er særligt vigtige i relation til sager efter forældreansvarsloven og er beskrevet nærmere i punkt 2.1. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v., ligesom de er beskrevet i relation til Børneenheden i punkt 7 i denne vejledning.

Familieretshuset skal endvidere i sin opgavevaretagelse have fokus på at støtte parterne i at finde egne løsninger. Dette gælder i udgangspunktet for alle sager, som Familieretshuset behandler, men vil grundet sagernes karakter naturligt have størst betydning i Familieretshusets behandling af familieretlige sager. Også i de familieretlige sager vil det dog variere, hvordan og i hvor høj grad Familieretshuset skal støtte parterne. Det vil eksempelvis som følge af sagens karakter som klart udgangspunkt ikke være hensigtsmæssigt at anvende ressourcer på konflikthåndtering i en sag om omstødelse af ægteskab, der er anlagt af Familieretshuset på grund af f.eks. bigami, mens konflikthåndtering og rådgivning er et kerneelement i mange sager efter forældreansvarsloven. Familieretshusets rådgivnings- og konflikthåndteringstilbud er nærmere beskrevet i punkt 8 i denne vejledning.

Den anden del af det samlede familieretlige system består af familieretten. Familieretten er betegnelsen for byretten, når retten behandler familieretlige sager. Lovgivning vedrørende familieretten findes navnlig i kapitel 42 i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019 med senere ændringer.

2.1. Familieretlige sager

Alle familieretlige sager indledes i Familieretshuset. I denne vejledning betegnes sager efter lovgivning nævnt i § 2, nr. 1-11, i lov om Familieretshuset som familieretlige sager. Der er tale om følgende love og bestemmelser:

- 1) Forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 776 af 7. august 2019 med senere ændringer.
- 2) Lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 771 af 7. august 2019 med senere ændringer (ægteskabsloven).
- 3) Lov om børns forsørgelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1815 af 773 af 7. august 2019 (børnebidragsloven).
- 4) § 56 a i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1022 af 2. oktober 2019 med senere ændringer, om udpegning af personlige repræsentanter for uledsagede mindreårige udlændinge.
- 5) Lov om opkrævning af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 769 af 7. august 2019 med senere ændringer (bidragsopkrævningsloven).
- 6) Børneloven, jf. lovbekendtgørelse 772 af 7. august 2019 med senere ændringer.
- 7) Navneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 767 af 7. august 2019 med senere ændringer.
- 8) Lov om ægtefællers økonomiske forhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 774 af 7. august 2019 med senere ændringer (ægtefælleloven).
- 9) Lov om Haagerkonventionen af 2007, jf. lovbekendtgørelse nr. 775 af 7. august 2019.
- 10) Forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt, jf. § 1 og § 8 h, stk. 2, i lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1282 af 14. november 2018.
- 11) Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn, jf. § 1 i lov nr. 275 af 27. marts 2017 om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen med senere ændringer.

Efter § 4, stk. 1, 2. pkt., i Familieretshusloven foretages visitationen af sager omfattet af lovens § 2, nr. 1-11, efter bestemmelserne i lovens §§ 5-7, jf. punkt 3.3.

Disse sager behandles og afgøres efter Familieretshusloven og bestemmelserne i den lovgivning, der i øvrigt gælder for den pågældende sag.

Familieretshuset møder familierne med en konflikthåndterende tilgang og forsøger at støtte familierne til at nå til enighed. Dette er nærmere beskrevet i punkt 5, 6 og 8. Hvis parterne når til enighed, afsluttes sagen i Familieretshuset som en § 5-sag. Hvis det ikke lykkes at forlige parterne, afsluttes mange § 6-sager i Familieretshuset ved, at Familieretshuset træffer afgørelse. Det er derimod familieretten, der træffer afgørelse i § 7-sager og i nogle § 6-sager. Hvis afgørelse i sagen skal træffes af familieretten, sørger Familieretshuset for oplysningen af sagen og for, at sagen indbringes for familieretten. Hvis afgørelse i sagen træffes af Familieretshuset, kan afgørelsen indbringes for familieretten til prøvelse.

Familieretshusets behandling af henholdsvis § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager er beskrevet i punkt 4-6.

2.2. Øvrige sager, der vedrører borgernes personlige forhold

Familieretshuset behandler endvidere en række andre sager, som vedrører borgernes personlige forhold. Det drejer sig efter § 2, nr. 12-18, i lov om Familieretshuset om følgende sagstyper:

- 1) Sager efter adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 775 af 7. august 2019.
- 2) Sager om flytning uden samtykke efter kapitel 24 i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019 med senere ændringer (serviceloven).

- 3) Sager om udpegning af pædagogisk-psykologisk sagkyndige til de kommunale børn og unge-udvalg, jf. § 19 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 826 af 16. august 2019 med senere ændringer (retssikkerhedsloven).
- 4) Sager efter værgemålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2017 med senere ændringer.
- 5) Sager efter § 37, § 54, stk. 3, og § 68 i arveloven, jf. lov nr. 515 af 6. juni 2007 med senere ændringer.
- 6) Sager efter lov nr. 618 af 8. juni 2016 om fremtidsfuldmagter med senere ændringer.
- 7) Sager efter lov nr. 217 af 28. april 1993 om udbetaling af godtgørelse til umyndige HIV-positive blødere, transfusionssmittede m.fl. med senere ændringer.

Der gælder for disse sager ikke et generelt krav om anvendelse af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Der gælder dog et krav om anvendelse af digital selvbetjening for ansøgninger om bevilling til adoption og om godkendelse som adoptant, jf. § 29 c i adoptionsloven. Kravet kan fraviges, hvis Familieretshuset finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at ansøgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, eller Familieretshuset helt ekstraordinært finder, at der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for Familieretshuset ved at modtage ansøgningen på anden måde end digitalt. Ligeledes skal al kommunikation med Familieretshuset vedrørende fremtidsfuldmagter ske digitalt, jf. § 20 i bekendtgørelse nr. 1018 af 23. august 2017 om fremtidsfuldmagter med senere ændringer, medmindre personen er fritaget fra kravet om at modtage digital post fra det offentlige efter bekendtgørelse nr. 1553 af 18. december 2013 om fritagelse af fysiske personer fra tilslutning til Offentlig Digital Post m.v. med senere ændringer.

Familieretshuset kan etablere mulighed for, at også ansøgninger m.v. i andre sager efter § 2, nr. 12-18, i lov om Familieretshuset kan indgives ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning, men kan ikke kræve, at borgerne i disse sager anvender den digitale løsning.

Uanset om Familieretshuset modtager sagen gennem Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning eller ej, visiterer Familieretshuset sagen. Sager omfattet af § 2, nr. 12-18, i lov om Familieretshuset visiteres altid til behandling efter § 8 i lov om Familieretshuset. Det følger af denne bestemmelse, at sagen behandles og afgøres efter den lovgivning, som sagen henhører under. Dette betyder for eksempel, at det fastlægges efter adoptionsloven, hvordan en sag efter adoptionsloven behandles, og hvorvidt og i givet fald til hvilken myndighed Familieretshusets afgørelse kan påklages. Sager omfattet af § 2, nr. 12-18, i lov om Familieretshuset behandles således ikke i det familieretlige system, som beskrives i den resterende del af vejledningen.

Det følger dog af § 8 i lov om Familieretshuset, at de generelle sagsbehandlingsregler i kapitel 3 i lov om Familieretshuset finder anvendelse ved Familieretshusets behandling af sager efter § 2, nr. 12-18. Disse regler er beskrevet i punkt 9.

3. Sagens begyndelse

Alle familieretlige sager indledes i Familieretshuset, der foretager sagsoplysning, tilbyder rådgivning og konflikthåndtering til parterne og yder støtte til barnet.

Der er dog en begrænset adgang i § 448 c i retsplejeloven til, at en familieretlig sag kan starte i familieretten, hvis familieretten allerede har en sag om de samme parter under behandling, og sagen er indbragt for familieretten til afgørelse efter §§ 27 eller 32 i lov om Familieretshuset. Bestemmelsen omfatter således ikke situationer, hvor familieretten behandler en sag, fordi Familieretshusets afgørelse er indbragt for familieretten til prøvelse.

§ 448 c, stk. 1, i retsplejeloven omhandler mulighederne under familierettens behandling af en sag efter forældreansvarsloven. Det følger af bestemmelsen, at familieretten efter anmodning fra en part kan træffe

afgørelse i andre familieretlige sager, der har en nær sammenhæng med sagen efter forældreansvarsloven, og som altså ikke har været behandlet i Familieretshuset.

Bestemmelsen i § 448 c, stk. 2, i retsplejeloven omhandler mulighederne under familierettens behandling af sager efter anden familieretlig lovgivning end forældreansvarsloven. Det følger af bestemmelsen, at familieretten i disse sager efter anmodning fra en part også kan træffe afgørelse i andre familieretlige sager, dog undtaget sager efter forældreansvarsloven.

Hvis en part anmoder familieretten om også at tage stilling til en anden familieretlig sag efter bestemmelserne i § 448 c, stk. 1 eller 2, kan familieretten anmode Familieretshuset om en udtalelse om anmodningen. Familieretshuset skal ikke gennemføre sagsoplysende skridt til brug for afgivelse af udtalelsen. Familieretten kan endvidere anmode Familieretshuset om at fremsende de relevante akter fra eventuelle tidligere sager af betydning for behandlingen af anmodningen.

3.1. Digital selvbetjening

Henvendelser til Familieretshuset skal generelt ske ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Begrebet ”henvendelser” omfatter alle anmodninger og ansøgninger, der indleder en sag. Det omfatter også anmodning om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes for familieretten til prøvelse.

Derimod omfatter begrebet ikke parternes korrespondance med Familieretshuset under behandlingen af sagen.

Det sikres derved, at henvendelsen kan screenes til brug for visitationen. Den digitale henvendelse er kommet frem, når den er tilgængelig for Familieretshuset.

Kravet om anvendelse af digital selvbetjening følger af § 31 i forældreansvarsloven, § 58 d i ægteskabsloven, § 19 a i børnebidragsloven, § 23 c i bidragsopkrævningsloven, § 33 a i børneloven, § 16 a i navneloven og § 59 i ægtefælleloven.

Kravet om anvendelse af digital selvbetjening gælder generelt ikke anmodninger, der indgives af en offentlig myndighed. Derudover er anmodninger om midlertidige afgørelser efter forældreansvarsloven undtaget fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening.

Familieretshuset afviser henvendelser, der ikke er indgivet ved brug af digital selvbetjening. Det gælder dog ikke, hvis der foreligger særlige forhold, der gør, at borgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening. Familieretshuset kan undlade at afvise henvendelsen, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for Familieretshuset ved at modtage henvendelsen på anden måde end digitalt. Der skal i vurderingen af, hvorvidt der kan gøres undtagelse fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening tages højde for betydningen af, at ansøgninger særligt på forældreansvarsområdet screenes digitalt med henblik på at afdække konfliktniveauet mellem forældrene og eventuelle risikofaktorer.

Det er Familieretshuset, der ud fra et konkret skøn vurderer, om der kan ske fravigelse af kravet om anvendelse af digital selvbetjening. Ved vurderingen af, om der foreligger særlige forhold, skal Familieretshuset lægge vægt på borgerens beskrivelse af egne evner og muligheder for at anvende it-værktøjer og eventuelle problemer med at søge om hjælp, ligesom medarbejderen hos Familieretshuset ud fra en helhedsvurdering af borgeren må bedømme, om borgeren kan ansøge digitalt efter modtagelse af hjælp hertil. Vurderingen heraf vil normalt kunne foretages ved Familieretshusets umiddelbare kontakt med borgeren. Dette kan således som udgangspunkt ske uden yderligere undersøgelser.

Muligheden for at undtage fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening skal imødekomme borgere med særlige behov. Der kan for eksempel være tale om borgere med særlige handicap, herunder både psykiske og fysiske funktionsnedsættelser.

Borgere med særlige behov kan for eksempel også være borgere, der mangler digitale kompetencer, visse socialt udsatte borgere, borgere med psykiske lidelser, hjemløse, borgere med sprogveskigheder m.v. Der foreligger særlige forhold for disse borgere, hvis hjælp eller medbetjening fra Familieretshuset konkret vurderes ikke at være en egnet løsning til at muliggøre digital ansøgning. I visse tilfælde kan Familieretshuset umiddelbart vurdere, at borgerne ikke vil kunne ansøge digitalt, uden at Familieretshuset først har forsøgt medbetjening. For nogle af de borgere, der har særlige behov, er der særlige forhold, der gør, at borgeren ikke kan ansøge digitalt. Tilsvarende er der også borgere fra de nævnte grupper, der kan ansøge digitalt, eventuelt efter medhjælp, og derfor skal ansøge digitalt.

Et eksempel på særlige forhold, der gør, at borgeren ikke kan ansøge digitalt, er en gangbesværet uden PC eller uden digitale kundskaber, der henvender sig telefonisk til Familieretshuset for at blive undtaget fra at indgive en anmodning digitalt.

Særlige forhold foreligger eksempelvis også, hvis en socialt udsat borger ikke selv kan ansøge digitalt, og det ikke giver mening at forlange, at borgeren henvender sig eksempelvis på borgerservice eller biblioteket for at få hjælp til digital ansøgning. Særlige forhold kan også foreligge, hvis en borger er indsat i fængsel eller institutionsanbragt og af den grund ikke har adgang til en computer eller lignende digital platform, og borgeren derfor ikke kan ansøge digitalt.

Familieretshuset kan også i enkelte tilfælde, hvor der er tale om borgere med store sprogveskigheder, herunder borgere der ikke behersker dansk eller et andet sprog, der anvendes i selvbetjeningsløsningen, eller som lider af svær ordblindhed, vurdere, at der foreligger særlige forhold, der gør, at en anden kommunikationskanal end den digitale er bedst egnet.

Udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet kan ikke få NemID, medmindre de har et dansk personnummer enten på grund af tidligere bopælsregistrering i Danmark eller på grund af et administrativt tildelt personnummer. Det anses derfor for et særligt forhold, at de pågældende borgere ikke kan få NemID og derfor ikke kan anvende den digitale løsning. Forudsætningen for at få offentligt digital signatur (eksempelvis NemID) er, at borgeren er over 15 år, at borgeren har et dansk personnummer og dermed er registreret i CPR, og at borgeren kan legitimere sig fyldestgørende. Det bemærkes, at Færøerne har deres eget folkeregistreringssystem og ikke er en del af CPR, men at mange færinger har et personnummer på grund af tidligere ophold eller forbindelse til Danmark. Lov om Det Centrale Personregister er delvist sat i kraft for Grønland. En part, der bor i Grønland, er derfor i besiddelse af et dansk personnummer og kan få NemID.

Hvis der foreligger særlige forhold, er det Familieretshuset, der beslutter, på hvilken måde henvendelsen i givet fald skal indgives. Henvendelse på en anden måde kan for eksempel indebære telefonisk eller personlig betjening, anvendelse af blanketter eller anden skriftlig eller digital kommunikation. Familieretshuset skal i vurderingen af, hvordan henvendelsen skal indgives, tage hensyn til den enkelte borgeres veskigheder, herunder årsagen til at borgeren ikke kan ansøge digitalt.

Ud over særlige forhold hos borgeren kan der også helt ekstraordinært forekomme situationer, hvor omstændighederne ved ansøgningen eller Familieretshusets forhold gør, at henvendelse ikke kan ske ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning. Der kan eksempelvis være tale om, at Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning ikke er indrettet til at håndtere en bestemt situation. Tilsvarende kan Familieretshuset eksempelvis anviser borgeren en anden måde at ansøge på, hvis Familieretshusets

selvbetjeningsløsning er ude af drift. Der vil i sådanne tilfælde være tale om, at der ud fra en samlet vurdering er klare økonomiske fordele ved at modtage ansøgningen ikke-digitalt.

Det forhold, at en borger er repræsenteret af eksempelvis en advokat, kan ikke i sig selv begrunde fritagelse for at anvende den digitale selvbetjeningsløsning. I sager efter forældreansvarsloven skal Familieretshuset i stedet henvise borgeren til sammen med partsrepræsentanten at udfylde og indgive ansøgningen m.v. digitalt. Ved indgivelsen af ansøgningen skal ansøgeren til brug for screeningen af sagen give en række oplysninger om egne forhold og sit forhold til barnet og den anden part. Dette forudsætter, at parten deltager i indgivelsen af ansøgningen. Hvis partsrepræsentanten vurderer, at der er behov for at supplere oplysningerne i ansøgningen, kan partsrepræsentanten sende yderligere bemærkninger efterfølgende. På andre sagsområder er der etableret andre løsninger, der giver en partsrepræsentant mulighed for at indgive ansøgningen m.v.

I sager efter forældreansvarsloven gælder endvidere, at Familieretshuset ikke må afvise en henvendelse, der ikke er indgivet digitalt, hvis det må antages at være bedst for det involverede barn, at henvendelsen ikke afvises. Der henvises til punkt 2.3. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

Familieretshusets afgørelse om at afvise en henvendelse, fordi den ikke er indgivet ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning, kan indbringes for familieretten til prøvelse, jf. § 39 i lov om Familieretshuset.

Kravet om anvendelse af digital selvbetjening medfører ikke, at alle bilag til ansøgningen også kan indgives digitalt. Det fremgår af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning, hvilke dokumenter der kan eller skal indgives digitalt, og hvilke dokumenter der skal fremlægges i original.

Familieretshuset kan tilbyde digitale selvbetjeningsløsninger for borgere, som ikke er omfattede af kravet i lovgivning om anvendelse af digital selvbetjening. Det kan f.eks. være relevant for udenlandske statsborgeres ansøgning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne. Familieretshuset kan dog i disse situationer alene tilbyde en digital selvbetjeningsløsning og dermed ikke afvise henvendelser, som ikke er indgivet ved brug af digital selvbetjening.

En digital anmodning er kommet frem, når den er tilgængelig for Familieretshuset. Dette tidspunkt vil normalt blive registreret automatisk via den digitale selvbetjeningsløsning.

En digital anmodning, der er tilgængelig i Familieretshusets system eksempelvis klokken 23:59 den 30. november, er således kommet frem den 30. november, uanset at der ikke fysisk sidder en medarbejder i Familieretshuset og gør sig bekendt med anmodningen på dette tidspunkt, der ligger uden for normal arbejdstid/åbningstid. Det kan med digital selvbetjening præcist registreres, hvornår en anmodning er kommet frem.

Kan modtagelsestidspunktet for en digital anmodning om separation eller skilsmisse ikke fastlægges som følge af problemer med Familieretshusets it-system eller andre lignende problemer, må anmodningen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor anmodningen blev afsendt, hvis der kan fremskaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet. Det vil således ikke komme afsenderen til skade, at en anmodning modtages på et senere tidspunkt, hvis dette skyldes systemnedbrud hos Familieretshuset.

Hvis borgeren er undtaget fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening og derfor eksempelvis indgiver anmodningen på en blanket, er det vigtigt, at Familieretshuset datostempler anmodningen korrekt på modtagelsesdagen.

Uanset om en henvendelse er indgivet via digital selvbetjening eller i undtagelsestilfælde på en blanket eller på anden måde, er det vigtigt, at modtagelsestidspunktet og modtagelsesdagen ved digitale

anmodninger samt modtagelsesdagen ved ikke-digitale anmodninger kan konstateres, da dette bl.a. har betydning for fristen for anmodning om domstolsprøvelse af Familieretshusets afgørelser, jf. punkt 5.4.3.

Hvis en ikke-digital henvendelse modtages i Familieretshusets åbningstid, anses henvendelsen for at være modtaget denne dag. Modtages den ikke-digitale henvendelse efter ophør af åbningstiden, anses henvendelsen normalt som modtaget første hverdag derefter. Det er vigtigt, at Familieretshuset datostempler anmodningen korrekt på modtagelsesdagen.

3.2. Screening

Familieretshuset foretager til brug for visitationen af den familieretlige sag en screening af sagen. Screeningen er en integreret del af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Til brug for screeningen afgiver parten en række forskellige oplysninger om sagen og om familiens forhold. Således indeholder screeningsløsningen på forældreansvarsområdet spørgsmål, der skal afdække konfliktniveauet mellem forældrene og eventuelle risikofaktorer, ligesom der på ægteskabsområdet og børnebidragsområdet sker en afdækning af konfliktniveauet.

I screeningen foretages for det første en objektiv identifikation af de sager, der er omfattet af den lovbestemte visitation i § 5, stk. 2, og § 6, stk. 2, i lov om Familieretshuset og sager, der vedrører andre spørgsmål om borgernes personlige forhold end familieretlige spørgsmål, og som derfor skal visiteres til behandling efter § 8. Det fremgår af punkt 3.3, hvilke sager der er tale om.

For det andet identificeres i screeningen forældreansvarssager, hvor der foreligger risikofaktorer såsom omsorgssvigt, vold, chikane, misbrugsproblemer eller psykisk sygdom. Sagerne kan dermed prioriteres, og screeningen kan danne grundlag for en hurtig visitering af sagen til behandling.

Hvis parten er undtaget fra kravet om brug af digital selvbetjening som beskrevet i punkt 3.1., screenes sagen manuelt.

3.3. Visitation

3.3.1. Visitation generelt

Inden behandlingen af sagen i Familieretshuset påbegyndes, visiteres sagen på baggrund af screeningen. Ved visitationen fastlægges, hvorvidt sagen skal behandles som en § 5-sag, som en § 6-sag eller som en § 7-sag.

Enkle sager, hvor parterne er enige ved sagens modtagelse i Familieretshuset, og hvor sagen i øvrigt ikke giver anledning til sagsbehandling om f.eks. international kompetence, visiteres til behandling som § 5-sager. § 5-sager er nærmere beskrevet i punkt 4.

Mindre enkle sager, hvor parterne ikke er enige ved sagens modtagelse i Familieretshuset, men hvor der på den anden side heller ikke tale om en forældreansvarssag, hvor familien er påvirket af komplekse problemstillinger, visiteres til behandling som § 6-sager. § 6-sager er nærmere beskrevet i punkt 5.

Komplekse sager efter forældreansvarsloven, hvor familien er påvirket af risikofaktorer såsom højt konfliktniveau, manglende tillid til den anden forælders evne til at drage omsorg for barnet, vold, psykisk sygdom og sociale problemstillinger såsom alkohol- og stofmisbrug, visiteres til behandling som § 7-sager. § 7-sager er nærmere beskrevet i punkt 6.

Resultatet af screeningen af sagen indgår som et redskab i visitationen, da screeningen kan afdække risikofaktorer og kan indikere, hvorvidt der er tale om en sag, der skal behandles som en § 6-sag eller en § 7-sag.

Visitationen foretages af medarbejdere, der beskæftiger sig med det fagområde, som den enkelte sag vedrører. I sager efter forældreansvarsloven, der ikke er screenede til at kunne behandles som § 5-sager, foretages visitationen af medarbejdere med børne- og familiefaglig erfaring eller særlig viden om konflikthåndtering.

Medarbejderen har i visitationen særligt fokus på oplysninger fra screeningen om omstændigheder, der kan skabe risiko for dårlig trivsel hos barnet, samt tegn på at der har været eller kan opstå vold, herunder psykisk vold, mellem parterne eller over for barnet.

Hvis Familieretshuset er i tvivl om, hvorvidt en forældreansvarssag er kompleks eller ej, og dermed om sagen skal visiteres til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag, har Familieretshuset mulighed for at indhente visse oplysninger i kommunen. Dette er beskrevet i punkt 2.1. i vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne i familieretlige sager. Det bemærkes, at oplysningerne kan indhentes uden samtykke fra de personer, som oplysningerne vedrører.

Familieretshuset skal efter § 14 i lov om Familieretshuset visitere sagen hurtigst muligt og så vidt muligt inden fem hverdage efter modtagelsen af sagen.

Familieretshuset skal hurtigst muligt efter visitationen orientere ansøgeren om, i hvilket af de tre sagsbehandlingsspor sagen vil blive behandlet, og om hvordan sager generelt behandles i det pågældende spor. Modparten skal have samme oplysninger første gang efter visitationen, Familieretshuset er i kontakt med denne part.

Er sagen visiteret til behandling som en § 5-sag, som Familieretshuset afslutter umiddelbart efter visitationen, er der ikke behov for at orientere parterne om visitationen.

Familieretshusets visitationsbeslutning er ikke en forvaltningsretlig afgørelse. Det betyder, at Familieretshuset ikke skal foretage partshøring, inden sagen visiteres. Når sagen er visiteret, skal Familieretshuset derimod orientere familien om visitationen, og hvilken betydning visitationen af sagen har for sagsbehandlingen m.v. Dette kan f.eks. ske i forbindelse med, at parterne indkaldes til et møde.

Familieretshusets beslutning om visitation kan ikke indbringes for familieretten.

3.3.2. Lovbestemt visitation

Det følger af § 5, stk. 2, og § 6, stk. 2, i lov om Familieretshuset, at en række sager på baggrund af deres karakter altid skal visiteres til behandling som henholdsvis § 5-sager og § 6-sager. Det drejer sig om følgende sager:

Sager der visiteres til behandling som § 5-sager:

- Anmeldelser af aftaler om forældremyndighed efter § 9, 1. og 2. pkt., § 10, 1. og 2. pkt., og § 13, stk. 1, 1. og 2. pkt., i forældreansvarsloven.
- Registrering vedrørende en aftale om delt bopæl efter § 18 a i forældreansvarsloven.
- Bevilling af separation eller skilsmisse efter § 42 i ægteskabsloven.
- Registrering af faderskab og medmoderskab efter § 1 a, stk. 1, § 3 a, stk. 1, og § 3 b, stk. 1, i børneloven.
- Anerkendelse af faderskab og medmoderskab efter § 14 i børneloven.
- Anmeldelse af navne efter § 6, stk. 2, i navneloven.
- Udstedelse af resolution om børne- og ægtefællebidrag ud fra parternes enighed.

Sager der visiteres til behandling som § 6-sager:

- Sager om hvorvidt en henvendelse, som ikke er indgivet ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning, skal afvises.
- Sager om hvorvidt en sag, hvor der ikke er betalt gebyr for behandlingen af sagen, skal afvises.
- Sager om midlertidig forældremyndighed efter § 28 i forældreansvarsloven.
- Sager om midlertidigt kontaktbevarende samvær efter § 29 a i forældreansvarsloven.
- Klager vedrørende orientering om barnet efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven.
- Klager over kommunens afgørelser vedrørende indgåelse af ægteskab efter § 58 b, stk. 1, i ægteskabsloven.
- Sager om tilladelse til indgåelse af ægteskab mellem personer, af hvilke den ene har været gift med den andens slægtning i ret op- eller nedstigende linje efter § 7 i ægteskabsloven.
- Sager om godkendelse af en ugyldig vielse som gyldig efter § 21, stk. 2, i ægteskabsloven.
- Sager om eksigibilitet efter § 3, stk. 2, i lov om Haagerkonventionen af 2007 og efter artikel 30 i underholdspligtsforordningen.
- Sager om udstedelse og tilbagekaldelse af attest om forældremyndighed efter artikel 40 i Haagerkonventionen om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn.
- Sager hvor der ikke skal tages stilling til en tvist mellem to private parter, dog ikke sager der er omfattede af § 24 i lov om Familieretshuset.
- Sager om prøvelse af ægteskabsbetingelserne efter § 13, stk. 3, i ægteskabsloven.

Familieretshuset skal for disse sager ikke foretage en nærmere vurdering af sagen, inden sagen visiteres til behandling som enten en § 5-sag, jf. § 5, stk. 2, eller en § 6-sag, jf. § 6, stk. 2.

3.3.3. Visitation til samlet behandling

Hvis en familie har flere familieretlige sager under behandling, f.eks. en sag om forældremyndighed og en sag om barnets bopæl, kan sagerne visiteres til behandling sammen. Det gælder også, hvis sagerne er rejst efter forskellig lovgivning, f.eks. hvis den ene sag omhandler spørgsmål efter forældreansvarsloven, mens den anden sag er en sag om børnebidrag. Med den samlede visitation kan der, når der er behov for det, skabes samlede forløb, hvor der kan findes samlede løsninger, og hvor der tages højde for, at forskellige familieretlige spørgsmål ofte er indbyrdes sammenhængende.

Der kan dog være gode grunde til at behandle en families sager hver for sig. Det gælder hovedsageligt, hvis forældrene er enige om f.eks. spørgsmålet om forældremyndighed, men er uenige om den anden sag f.eks. om bidragspligt. I det tilfælde skal forældremyndighedssagen som klart udgangspunkt ikke visiteres til behandling sammen med bidragssagen som en § 6-sag, da det vil betyde, at familien uden grund skal vente på at få registreret aftalen om forældremyndigheden. Hvis forældrene først bliver enige om forældremyndigheden med støtte fra Familieretshuset under sagens behandling, er det ligeledes den klare hovedregel, at forældremyndighedssagen ”udskilles”, og visitationen for den del af sagen ændres til en § 5-sag, som beskrevet i punkt 3.3.1., så familien kan få registreret aftalen og dermed lukke den del af deres konflikt. Familieretshuset kan også i andre situationer efter en konkret vurdering fravige udgangspunktet om samlet visitation, f.eks. hvis særskilt behandling og afslutning af ét familieretligt spørgsmål kan medvirke til at nedbringe forældrenes konfliktniveau eller til at fokusere både Familieretshusets og familiens ressourcer på løsning af hovedproblemet.

Udgangspunktet om samlet visitation gælder også, hvis sagerne ikke er kommet ind i Familieretshuset på samme tid. Hvis Familieretshuset f.eks. har en forældremyndighedssag under behandling som en § 7-sag, og den ene forælder 14 dage senere anmoder om fastsættelse af bidrag, skal Familieretshuset som udgangspunkt visitere bidragssagen til behandling som en § 7-sag sammen med forældremyndighedssagen. Det forhold, at Familieretshusets arbejde med parterne og oplysning af forældremyndighedssagen

praktisk talt måtte være færdigt, og at sagen dermed er klar til indbringelse for familieretten til afgørelse, kan dog være en situation, hvor Familieretshuset efter en konkret vurdering af bl.a. sammenhængen mellem sagerne vælger ikke at visitere de to sager til samlet behandling. Dermed vil familien hurtigere få en afklaring af forældremyndighedssagen fremfor, at de skal afvente oplysningen af bidragssagen.

3.3.4. Ændring af visitationen under sagens behandling

Visitationen af sagen kan efter § 4, stk. 2, i lov om Familieretshuset ændres under sagens behandling i Familieretshuset. Det gælder dog ikke de sager, der er omfattede af den lovbestemte visitation i § 6, stk. 2, i lov om Familieretshuset og dermed altid skal visiteres til behandling som § 6-sager, hvor afgørelse træffes af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset.

Det kan f.eks. være relevant at ændre visitationen af en sag, der er visiteret til behandling som en § 6-sag, til behandling som en § 7-sag, hvis familiens udfordringer har antaget et sådan omfang, at sagen er blevet kompleks. Det kan f.eks. være, fordi konfliktniveauet mellem forældrene er steget betydeligt under sagsbehandlingen, og der er kommet oplysninger frem om risikofaktorer som f.eks. vold eller misbrug.

En ændring af visitationen af sagen kan også være relevant, hvis familien under behandlingen af sagen indleder en ny sag, og de to sager skal behandles samlet. Det gælder for eksempel, hvis den første sag omhandler fastsættelse af bidrag og er visiteret til behandling som en § 6-sag, mens den næste sag er en forældremyndighedssag, hvor der foreligger et højt konfliktniveau og risikofaktorer i form af f.eks. vold eller omsorgssvigt. I sådanne tilfælde kan visitationen af bidragssagen ændres, så den behandles som en § 7-sag sammen med sagen om forældremyndighed.

Endelig skal visitationen af sagen ændres, hvis forældrene under behandlingen af en § 6-sag eller en § 7-sag når til enighed. I disse tilfælde ændres visitationen, så sagen afsluttes som en § 5-sag, hvor Familieretshuset f.eks. registrerer parternes aftale.

Der kan dog opstå situationer, hvor det er tydeligt for Familieretshuset, at forældrenes aftale vil være til skade for barnet. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis forældrene, uagtet der foreligger oplysninger i sagen om, at samværsforælderen har udsat barnet for vold, indgår en aftale om uovervåget samvær. I disse tilfælde skal Familieretshuset afslå f.eks. at udfærdige et samværsdokument i overensstemmelse med forældrenes aftale og derefter sende en underretning til kommunen efter § 153 i serviceloven.

Det er Familieretshuset, der beslutter, om visitationen af en sag skal ændres. Beslutningen kan ikke indbringes for familieretten. Familieretshuset skal orientere familien om ændringen af visitationen og vejlede om virkningerne af ændringen.

4. Behandlingen af § 5-sager

Enkle sager, der drejer sig om registrering m.v. af en aftale, behandles i Familieretshuset som § 5-sager. Det kan f.eks. være sager om anmeldelse af en aftale om fælles forældremyndighed eller flytning af forældremyndigheden mellem forældrene, bevilling af separation eller skilsmisse, hvor parterne er enige om separation eller skilsmisse efter § 42 i ægteskabsloven, registrering og anerkendelse af faderskab og medmoderskab og udstedelse af resolution om børne- eller ægtefællebidrag på baggrund af parternes enighed.

En sag om fjernelse af registreringen i CPR af barnets delte bopæl, fordi aftalen om delt bopæl er ophørt, betragtes også som en enkel sag, der behandles som en § 5-sag, uanset at forældrene ikke nødvendigvis er enige om, at aftalen om delt bopæl skal ophøre.

Lov om Familieretshuset indeholder i § 5, stk. 2, en opstilling af sager, der altid visiteres til behandling som § 5-sager. Dette er beskrevet i afsnittet om lovbestemt visitation i punkt 3.3.

Ikke alle sager, hvor parterne er enige, kan dog behandles som § 5-sager. I tilfælde, hvor der er behov for sagsbehandling, kan sagen ikke behandles som en § 5-sag, men omvisiteres til behandling som en § 6-sag, jf. punkt 3.3.4. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der er tvivl om den internationale kompetence til at behandle sagen.

Det er en forudsætning for at registrere en aftale mellem forældre om forældremyndighed efter §§ 9 og 10 og § 13, stk. 1, i forældreansvarsloven, at der er tale om en reel aftale. Dette indebærer for det første, at anmodningen er afgivet af de pågældende parter, således at der ikke er tale om falske dokumenter eller underskrifter. For det andet indebærer det, at parterne har indgået en reel aftale, der er gyldig efter aftaleretten, herunder at en part ikke er blevet tvunget til at indgå aftalen ved brug af vold eller trusler om vold. Der vil normalt ikke være behov for at foretage nærmere undersøgelser heraf.

Der kan dog opstå situationer, hvor sagen skal undersøges nærmere. Det er f.eks. tilfældet ved modtagelsen af en anmeldelse af en aftale mellem forældre om forældremyndighed efter §§ 9 og 10 og § 13, stk. 1, i forældreansvarsloven, når forældrene inden for de seneste seks måneder har haft en forældreansvarssag under behandling som en § 7-sag, hvor problemstillingerne drejede sig om vold, herunder psykisk vold, eller trusler herom i forholdet mellem parterne eller over for barnet. I sådanne situationer registreres aftalen, og Familieretshuset kontakter straks den pågældende part med henblik på at sikre, at der er tale om en reel aftale. Er det ikke tilfældet, indleder Familieretshuset efter anmodning fra den pågældende forælder en sag om gyldigheden af registreringen. Denne sag visiteres til behandling som en § 7-sag.

Anmoder forældrene Familieretshuset om at udstede et samværsdokument på grundlag af deres aftale i en situation, hvor det er tydeligt, at aftalen vil være til skade for barnet, f.eks. fordi der foreligger oplysninger om, at samværsforælderen har udsat barnet for vold, skal Familieretshuset omvisitere sagen til behandling som en § 6-sag, jf. § 6, stk. 2, nr. 11, i Familieretshusloven (ikke-tvistsager) og punkt 3.3.4. om ændring af visitation. Herefter afslår Familieretshuset at udfærdige et samværsdokument og sender en underretning til kommunen efter § 153 i serviceloven.

4.1. Afslutning af sagen

I § 5-sager afsluttes sagen i Familieretshuset ved, at Familieretshuset modtager anmeldelsen, godkender, registrerer eller noterer aftalen, udsteder en bevilling eller resolution eller giver en tilladelse eller godkendelse, jf. § 25 i lov om Familieretshuset. Familieretshuset skal orientere parterne om afslutningen af sagen.

Familieretshuset gennemfører ikke nogen sagsbehandling forud for afslutningen af sagen, da parterne er enige, og det i visitationen er konstateret, at der ikke foreligger problemstillinger, der nødvendiggør sagsbehandling. Parterne tilbydes derfor som klart udgangspunkt heller ikke konflikthåndtering eller rådgivning i forbindelse med behandlingen af sagen.

Der er som hovedregel ikke behov for, at Familieretshusets Børneenhed tilbyder støtte til barnet i forbindelse med behandlingen af en § 5-sag. I sager efter forældreansvarsloven skal Familieretshuset dog i forbindelse med afslutningen af sagen vejlede forældrene om mulighederne for, at deres barn kan modtage støtte i Børneenhedens åbne tilbud. Vejledningen kan gives skriftligt.

Familieretshusets afslutning af en § 5-sag kan efter § 40, stk. 1, i lov om Familieretshuset ikke indbringes for familieretten, da forudsætningen for afslutningen af sagen er, at parterne er enige. Hvis en part tilbagekalder sit samtykke til f.eks. en aftale, men ikke når at give Familieretshuset besked, inden Fami-

lieretshuset afslutter behandlingen af § 5-sagen ved f.eks. at registrere aftalen, skal Familieretshuset efter anmodning genoptage behandlingen af sagen. Da parterne ikke længere er enige, skal genoptagelsessagen visiteres til behandling som en § 6-sag eller en § 7-sag.

4.2. Virkningstidspunkt for Familieretshusets afgørelser m.v. i § 5-sager

Det er reguleret i kapitel 11 i lov om Familieretshuset, hvornår Familieretshusets afgørelse m.v. har virkning fra.

Hvis en § 5-sag afsluttes ved udstedelse af en bevilling til separation eller skilsmisse, har bevillingen efter § 35, stk. 1, virkning fra udstedelsen. Hvis § 5-sagen afsluttes ved registrering af faderskab eller medmoderskab, er virkningstidspunktet i § 35, stk. 2, fastsat til tidspunktet for registrering, mens det af samme bestemmelse fremgår, at en anmeldelse af faderskab eller medmoderskab har virkning fra Familieretshusets modtagelse af anmeldelsen. Af betydning for § 5-sager fremgår endelig af § 35, stk. 3, at en aftale, som er anmeldt eller meddelt til Familieretshuset, har virkning fra modtagelsen af anmeldelsen eller meddelelsen, mens en aftale, som Familieretshuset har registreret eller noteret, har virkning fra registreringen eller noteringen. Hvis der er tale om en aftale, der anmeldes, meddeles, registreres eller noteres af Familieretshuset, kan parterne dog altid aftale et andet virkningstidspunkt i aftalen.

Efter § 38 i lov om Familieretshuset kan en bevilling, registrering eller aftale, f.eks. en aftale om børnebidrag, fuldbyrdes fra virkningstidspunktet efter § 35.

Bestemmelsen i § 35 om virkningstidspunktet fastlægger, fra hvilket tidspunkt parterne og myndighederne kan støtte ret på en bevilling, registrering og anmeldt aftale, f.eks. hvornår en part kan anvende et nyt navn, hvornår en ægtefælle er blevet skilt og derfor kan indgå nyt ægteskab, og hvornår et faderskab er fastslået med den virkning, at faren kan søge om samvær med barnet og kan pålægges at betale børnebidrag.

5. Behandlingen af § 6-sager

Mindre enkle sager, hvor parterne ikke er enige, behandles som § 6-sager. Det gælder endvidere sager, hvor parterne er enige, men hvor der grundet faktiske eller juridiske problemstillinger er behov for sagsbehandling til afklaring af f.eks. spørgsmål om international kompetence.

For sager efter forældreansvarsloven gælder dog, at sagen kun behandles som en § 6-sag, hvis familien ikke er påvirket af massive og komplekse problemstillinger, der medfører et behov for den særlige tværfaglige indsats, som er en del af behandlingen af § 7-sager. Parterne kan i § 6-sagerne have et højt konfliktniveau uden generelt at betvivle hinandens forældreevne.

Familieretshuset har efter § 26, 1. pkt., i lov om Familieretshuset til opgave at oplyse en § 6-sag og tilbyde parterne rådgivning og konflikthåndtering.

Afgørelse i § 6-sager træffes af Familieretshuset eller familieretten afhængigt af sagens karakter.

5.1. Arbejdet med familien, herunder rådgivning og konflikthåndtering

I § 6-sager mødes parterne i Familieretshuset med en konflikthåndterende tilgang, og de støttes via konflikthåndtering og rådgivning til at nå til enighed om en løsning. Det fremgår således af § 14, stk. 1, nr. 7, i lov om Familieretshuset, at Familieretshuset i § 6-sager hurtigst muligt skal yde støtte til parterne med henblik på, at de kan finde en løsning på deres uenighed, medmindre støtten af hensyn til barnet bør ydes over en længere periode.

Den konflikthåndterende tilgang er grundlaget for Familieretshusets generelle tilgang til parter, der har en familieretlig sag under behandling, med henblik på at parterne selv finder løsninger, hvormed risikoen for gentagne familieretlige sager mellem parterne mindskes. Den konflikthåndterende tilgang er særligt relevant i sager efter forældreansvarsloven og i sager om børnebidrag, hvor bidragssagen er udtryk for en underliggende konflikt, da forældrenes samarbejde og konflikter kan have væsentlig betydning for barnets trivsel. På baggrund af karakteren af den enkelte sag tilrettelægger Familieretshuset arbejdet med parterne ud fra den enkelte families behov med henblik på at udnytte forligspotentialet. Det er således individuelt, hvilke tilbud om konflikthåndtering og rådgivning parterne får.

Familieretshuset skal i arbejdet med forældrene have fokus på at bibringe forældrene en forståelse for deres barns situation og på, hvordan barnet påvirkes af forældrenes konflikt. Den særlige tilrettelæggelse af arbejdet med forældrene i § 6-sager efter forældreansvarsloven er beskrevet i punkt 2.7. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

Der er dog også familieretlige sager, hvor Familieretshuset ikke kan anvende en konflikthåndterende tilgang. Det drejer sig f.eks. om sager, hvor parterne er enige, men hvor det skal afklares, hvorvidt der er international kompetence til at behandle sagen, sager om navne, hvor parterne er enige, men hvor Familieretshuset skal tage stilling til, om et navn kan godkendes, sager om omstødelse af et ægteskab på grund af bigami, hvor sagen er rejst af Familieretshuset, og sager om uenighed vedrørende parternes indkomstforhold.

Familieretshusets rådgivnings- og konflikthåndteringstilbud er beskrevet i punkt 8.

Familieretshuset skal i § 6-sager efter forældreansvarsloven indkalde forældrene til et møde efter § 31 a i forældreansvarsloven. Forælderen kan bede om en kortvarig udsættelse af mødet, f.eks. for at sikre at en bisidder kan deltage. Det bemærkes, at Familieretshuset er forpligtet til at behandle sagen, uanset at en eller begge forældre udebliver fra mødet, idet Familieretshuset dog i visse situationer kan henlægge sagen, hvis ansøgeren udebliver.

Familieretshuset skal i forbindelse med indkaldelsen til møder være opmærksom på forpligtelsen efter § 10, stk. 2, i lov om Familieretshuset til, at parterne ikke må indkaldes til møde sammen, hvis en part eller dennes barn har været udsat for voldelig adfærd fra den anden part, eller der er mistanke herom, medmindre parterne samtykker til afholdelse af et fælles møde. Ligeledes skal Familieretshuset være opmærksom på at vejlede parterne om, at de ikke er forpligtede til at deltage i et møde med den anden part, hvis denne har udsat parten eller dennes barn for voldelig adfærd. Der henvises til punkt 9. Sager efter forældreansvarsloven, hvor der er eller har været vold mellem parterne eller over for barnet, visiteres som udgangspunkt til behandling som § 7-sager. Hvis oplysningerne om vold først kommer frem under behandlingen af § 6-sagen, skal Familieretshuset være opmærksom på, hvorvidt der er behov for at ændre visitationen af sagen.

5.2. Oplysningen af sagen

Familieretshuset har ansvaret for at oplyse § 6-sagen. Oplysningen af sagen sker sideløbende med, at parterne tilbydes rådgivning og konflikthåndtering. Oplysningen af sagen skal først og fremmest tilvejebringe tilstrækkeligt grundlag for, at der kan træffes afgørelse i sagen, men afdækningen af fakta i sagen kan i nogle sager også være af betydning for arbejdet med at forlige parterne. Ligeledes kan rådgivnings- og konflikthåndteringsindsatsen have betydning for arbejdet med oplysningen af sagen, da det i nogle tilfælde kan være hensigtsmæssigt at udsætte mere ressourcekrævende dele af sagsoplysningen, indtil det er konstateret, at parterne ikke selv når frem til en løsning, og at der dermed skal træffes en afgørelse.

I sager efter forældreansvarsloven er det væsentligt, at oplysningen af sagen tager udgangspunkt i barnets perspektiv. Der henvises til punkt 2.1. og 2.7. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

Familieretshusets oplysning af sagen tilrettelægges i den enkelte sag ud fra sagens type og karakter, samspillet med den rådgivning og konflikthåndtering, der ydes, og familiens problemstillinger. Det kan også have betydning for oplysningen af sagen, hvorvidt der er flere sager, der behandles sammen. Oplysningen af sagen kan bl.a. indebære børnesamtaler, møder med forældrene, gennemførelse af en børnesagkyndig undersøgelse eller udarbejdelse af en sagkyndig erklæring og indhentning af oplysninger fra andre myndigheder. Sagsskridt, der direkte involverer barnet, gennemføres af Børneenheden som beskrevet umiddelbart nedenfor. For så vidt angår børnesagkyndige undersøgelser henvises til vejledning om børnesagkyndige undersøgelser.

Anmoder parterne om, at andre myndigheder inddrages i sagsoplysningen, skal Familieretshuset foretage en konkret vurdering, før en sådan anmodning efterkommes eller afslås. Familieretshuset har herudover en pligt til ex officio at vurdere, om der skal indhentes oplysninger fra andre myndigheder for at sikre et forsvarligt og tilstrækkeligt afgørelsesgrundlag. Det kan ikke udelukkes, at andre hensyn end, hvad der følger af en snæver anvendelse af officialmaksimen, kan føre til, at Familieretshuset bør overveje at indhente yderligere oplysninger. Dette kan eksempelvis ske af hensyn til parternes accept af afgørelsen, særligt i sager efter forældreansvarsloven.

Familieretshusets mulighed for at indhente oplysninger om ansøgerens rent private forhold fra andre myndigheder er reguleret af § 29 i forvaltningsloven. Efter denne bestemmelse må oplysninger om ansøgerens rent private forhold ikke indhentes fra andre dele af forvaltningen eller fra en anden forvaltningsmyndighed. Dette gælder dog ikke, hvis ansøgeren har givet samtykke til, at oplysningerne indhentes, eller hvis særlige hensyn til ansøgeren eller tredjemand, f.eks. barnet, klart overstiger ansøgerens interesse i, at oplysningen ikke indhentes.

Begrænsningen i indhentningen af oplysninger gælder endvidere ikke, hvis andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov. Selvom det påhviler Familieretshuset at oplyse sagen, har Familieretshuset således ikke fri adgang til at indhente oplysninger om ansøgeren. Begrænsningerne i forvaltningslovens § 29 gælder alene i forhold til ansøgeren og således ikke i forhold til modparten og barnet.

En myndigheds videregivelse til Familieretshuset af oplysninger om den forælder, der ikke er ansøger, og om barnet er reguleret i forvaltningslovens § 28, der henviser til en række bestemmelser i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (databeskyttelsesforordningen) og lov om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven), jf. lov nr. 502 af 23. maj 2018.

Hvis en part undlader at give Familieretshuset oplysninger om partens egne forhold eller ikke ønsker at medvirke til indhentning af oplysningerne, kan dette i visse tilfælde tillægges processuel skadevirkning efter § 11 i lov om Familieretshuset. Der henvises til punkt 9.5.

Efter § 31 i forvaltningsloven skal en myndighed på begæring af en anden forvaltningsmyndighed videregive en oplysning, hvis oplysningen er af betydning for den anden myndigheds virksomhed eller for en afgørelse, som myndigheden skal træffe. Den myndighed, der modtager anmodningen, må dog kun videregive oplysningen, i det omfang den er berettiget til at videregive den. Det er den myndighed, der ligger inde med en oplysning, der afgør, i hvilket omfang oplysningen kan videregives.

Der henvises til vejledningerne til de enkelte familieretlige love for beskrivelser af særlige forhold relateret til oplysningen af specifikke sagstyper, herunder indhentningen af oplysninger fra skattemyndighederne i sager om børne- og ægtefællebidrag og i sager om forældrenes fælles ansvar for transport i forbindelse med samvær.

5.3. Barnet under sagsbehandlingen

Familieretshuset skal i behandlingen af § 6-sagen have fokus på beskyttelsen af barnet og Børneenhedens afdækning af barnets perspektiv. Et barn, hvis forældre har en sag efter forældreansvarsloven under behandling, kan være meget sårbart. Barnet har derfor sit eget helle i det familieretlige system – Børneenheden. Grundet barnets sårbarhed er det Børneenheden, der varetager Familieretshusets kontakt til barnet. Børneenheden og tilbuddene i Børneenheden er nærmere beskrevet i punkt 7.

5.3.1. I forbindelse med oplysningen af sagen

I oplysningen af en sag efter forældreansvarsloven vil der oftest være skridt i Familieretshusets oplysning af sagen, der direkte involverer barnet. Det drejer sig bl.a. om børnesamtaler og iværksættelsen af børnesagkyndige undersøgelser. Disse sagsskridt udføres af Børneenheden. Det sikres derved, at barnet kommer i kontakt med så få voksne som muligt under sagsbehandlingen, at barnets perspektiv afdækkes og kan tillægges afgørende vægt i behandlingen og afgørelsen af sagen, og at Børneenheden i kontakten til barnet i forbindelse med oplysningen af sagen har mulighed for at vurdere, om barnet har behov for yderligere støtte i Børneenheden.

Inddragelsen af barnet i oplysningen af en sag efter forældreansvarsloven er beskrevet i punkt 2.1., 2.7., og 2.8. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. For så vidt angår børnesagkyndige undersøgelser henvises endvidere til vejledning om børnesagkyndige undersøgelser.

Børneenheden er en enhed i Familieretshuset. Det er reguleret i § 19 i lov om Familieretshuset, hvornår oplysninger kan videregives fra Børneenheden til den sagsbehandler i Familieretshuset, der behandler den sag, som barnet er involveret i. Videregivelsen af oplysninger, når Børneenheden har udført sagsskridt, der skal medvirke til oplysningen af sagen, er reguleret i § 19, stk. 2. Da reglerne for videregivelse er forskellige, alt efter om Børneenheden yder støtte til barnet eller udfører sagsskridt til oplysning af sagen såsom gennemførelse af en børnesamtale, er det væsentligt, at den børnesagkyndige medarbejder sikrer sig, at barnet har den fornødne forståelse af de to forskellige elementer. Dette er nærmere beskrevet i punkt 7.

Efter § 19, stk. 2, kan Børneenheden videregive oplysninger til brug for behandlingen af sagen, når oplysningerne er afgivet af et barn i forbindelse med Børneenhedens opgaver efter § 16 i lov om Familieretshuset, medmindre barnet modsætter sig videregivelsen. Opgaverne efter § 16 er afholdelse af børnesamtaler til brug for oplysningen af den familieretlige sag, iværksættelse af børnesagkyndige undersøgelser og i øvrigt afdækning af barnets perspektiv til brug for oplysningen af sagen.

Ved begrebet ”modsætte sig” forstås, at barnet eksplicit frabeder sig videregivelsen. Det kan f.eks. være, at barnet, når den børnesagkyndige medarbejder gennemgår, hvad de har talt om under samtalen, og hvad medarbejderen vil videregive til sagsbehandleren, specifikt udtaler, at forældrene ikke må gøres bekendt med en bestemt oplysning. Det er således ikke et krav for videregivelsen, at barnet direkte giver samtykke til videregivelsen. Den børnesagkyndige medarbejder skal, hvis barnet modsætter sig videregivelse, indgå i en dialog med barnet om, hvorvidt oplysningerne kan videregives i en ændret form, og hvilken betydning videregivelsen af oplysningerne har for, at barnet bliver hørt, og at der bliver truffet en afgørelse, der er til barnets bedste. Den børnesagkyndige medarbejder skal i den forbindelse være opmærksom på, om det forhold, at barnet modsætter sig videregivelsen, er et tegn på, at barnet er presset

af forældrenes konflikt, og i forlængelse heraf om barnet har behov for støtte. Det bemærkes, at § 19 i lov om Familieretshuset ikke medfører en fravigelse af den skærpede underretningspligt efter serviceloven.

5.3.2. Barnets ret til en bisidder

Barnet har efter § 18 i lov om Familieretshuset ret til en bisidder. Det gælder bl.a., når barnet er til en børnesamtale, i forbindelse med foretagelsen af en børnesagkyndig undersøgelse, og hvis barnet deltager i rådgivning eller konflikthåndtering. Børneenheden rådgiver barnet om retten til en bisidder og hjælper barnet med at finde en bisidder, hvis der er behov for det. Dette er nærmere beskrevet i punkt 7.

En bisidder skal efter § 18, stk. 4, i lov om Familieretshuset være fyldt 15 år. Bisidderen er omfattet af § 152 i straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 976 af 17. september 2019 med senere ændringer, om tavshedspligt. Bisidderens opgave er at bistå barnet. Bisidderen har derimod ikke til opgave at repræsentere barnet. Bisidderen kan f.eks. være barnets ældre søskende, et familiemedlem, barnets lærer eller en sportstræner.

Det er ikke et krav, at barnets forældremyndighedsindehaver, hvis der er eneforældremyndighed, eller bopælsforælder, hvis der er fælles forældremyndighed, giver samtykke til, at barnet har en bisidder. Såfremt barnet ønsker en bisidder, som en af forældrene ikke ønsker, at barnet har, f.eks. fordi forælderen opfatter den pågældende som partisk, skal Børneenheden indgå i en dialog med barnet, bisidderen og forælderen. Børneenhedens fokus i dialogen er alene at støtte barnet og søge at dæmpe konflikten. Børneenheden må ikke søge at påvirke barnets valg af bisidder.

Børneenheden kan undtagelsesvist træffe afgørelse om, at barnet i en specifik situation ikke kan lade sig bistå eller træffe afgørelse om at tilsidesætte barnets valg af bisidder. Disse regler følger af § 18, stk. 2 og 3, i lov om Familieretshuset. Det fremgår således af § 18, stk. 2, 1. pkt., at barnets ret til en bisidder kan begrænses, hvis barnets interesse i at kunne lade sig bistå bør vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser. Bestemmelsen er i overensstemmelse med forvaltningslovens almindelige regler. Muligheden bør kun anvendes i helt særlige tilfælde. Dette kan f.eks. være, hvis barnet ønsker at medtage en bisidder under gennemførelsen af en børnesagkyndig undersøgelse, og det efter en konkret vurdering vil være til hinder for, at den børnesagkyndige undersøgelse kan medvirke til at give et retvisende billede af, hvad der er til barnets bedste. Bestemmelsen kan endvidere f.eks. bruges, hvis bisidderen reelt er valgt af den ene forælder, og denne problematik ikke kan løses ved, at Børneenheden efter § 18, stk. 2, 2. pkt., træffer afgørelse om at tilsidesætte barnets valg af bisidder. Børneenheden skal i sådanne situationer som klart udgangspunkt sikre, at barnet har en kontaktperson, som kan støtte barnet.

Efter § 18, stk. 2, 2. pkt., kan Børneenheden træffe afgørelse om at tilsidesætte barnets valg af bisidder, hvis der er bestemte grunde til at antage, at bisidderen vil varetage andre interesser end barnets. Bestemmelsen er særligt relevant, hvis barnets valg af bisidder er præget af den ene forælders ønsker, således at Børneenheden har bestemte grunde til at antage, at bisidderen vil påvirke barnets udtalelser. Det kan f.eks. være i sager, hvor forældrene har involveret deres respektive familiemedlemmer i konflikten, og barnet ønsker ét af disse familiemedlemmer som bisidder.

Børneenheden har endvidere mulighed for efter § 18, stk. 3, at træffe afgørelse om at udelukke en bisidder helt eller delvist fra et møde, hvis det skønnes af betydning for at få barnets uforbeholdne mening belyst. Det kan f.eks. være, at Børneenheden vurderer, at det er nødvendigt for at sikre, at barnet reelt høres, at bisidderen f.eks. ikke deltager i en specifik del af en børnesagkyndig undersøgelse. Denne mulighed er således mindre vidtgående end de afgørelser, der kan træffes efter § 18, stk. 2. Børneenheden skal derfor i første omgang vurdere, hvorvidt det vil være tilstrækkeligt at træffe en afgørelse efter § 18, stk. 3.

Børneenheden skal så vidt muligt tilrettelægge sagsbehandlingen således, at barnet kan lade sig bistå. Børneenheden skal endvidere, inden der træffes en afgørelse efter § 18, stk. 2 eller 3, tale med barnet om Børneenhedens bekymring vedrørende bisidderens tilstedeværelse under en bestemt samtale eller del af en samtale eller bekymring over, at barnet ønsker en bestemt person som bisidder. Dette kan bibringe barnet en forståelse for, hvorfor det er bedre, at barnet ikke lader sig bistå under et bestemt sagsbehandlingsskridt eller vælger en anden bisidder. Hvis barnet holder fast i ønsket, kan dialogen med barnet også give barnet en forståelse for Børneenhedens afgørelse, som kan gøre det lettere for Børneenheden at hjælpe barnet, herunder eventuelt med at finde en anden bisidder. Børneenheden skal endvidere i disse situationer være meget opmærksom på barnets behov for støtte.

Børneenhedens afgørelser efter § 18, stk. 2 og 3, kan ikke indbringes for familieretten, jf. § 40, stk. 3, i lov om Familieretshuset.

Familieretten kan efter § 450 c i retsplejeloven udpege en bisidder for barnet under familierettens behandling af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

5.3.3. Børneenhedens støttetilbud

Afhængigt af barnets behov tilbyder Børneenheden også støtte til barnet. Dette er særligt relevant under behandlingen af en sag efter forældreansvarsloven. Der henvises til vejledningens punkt 7.

Alle børn, der er involverede i en § 6-sag efter forældreansvarsloven, tilbydes som udgangspunkt en kontaktperson. Efter § 14, stk. 1, nr. 3, i lov om Familieretshuset skal Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter visitationen af § 6-sagen tilbyde at udpege kontaktpersonen. Børneenheden og kontaktpersonordningen er nærmere beskrevet i vejledningens punkt 7 og i punkt 2 i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

5.4. Afslutning af sagen i Familieretshuset

5.4.1. Generelt om afslutning af sagen

Hvis parterne med støtte fra Familieretshuset når til enighed om en løsning under sagens behandling i Familieretshuset, visiteres sagen til afslutning som en § 5-sag, hvor Familieretshuset f.eks. registrerer parternes aftale eller udsteder en resolution.

Hvis parterne ikke med Familieretshusets støtte kan nå til enighed om en løsning, skal der træffes afgørelse i sagen, når den er oplyst. Konstateringen af, at parterne ikke kan nå til enighed, baserer sig på en helhedsvurdering af familiens situation og parternes reaktioner på den tilbudte konflikthåndtering og rådgivning. I sager, der omhandler et barn, herunder ikke mindst sager efter forældreansvarsloven, skal hensynet til, om det er til gavn for barnet, at der tilbydes yderligere rådgivning eller konflikthåndtering, tillægges afgørende vægt. I vurderingen skal bl.a. også indgå sagens genstand, parternes samarbejdsvan- skeligheder, familiens tidligere sager, konfliktløsningspotentialet og barnets situation. Det er ikke et krav, at alle konflikthåndterings- og rådgivningsmuligheder er udtømte for, at Familieretshuset afslutter arbejdet med parterne. Det skal kun være de muligheder, der er relevante for den pågældende familie, som skal være afprøvede. Der kan dermed være sager, hvor det meget hurtigt kan konstateres, at det ikke er muligt at støtte parterne i at nå til enighed, og at det derfor er bedst, at der træffes afgørelse i sagen.

I visse situationer bør Familieretshuset slet ikke påbegynde en rådgivnings- og konflikthåndteringsindsats. Det gælder f.eks. efter en konkret vurdering af konfliktløsningspotentialet i sager om forældreansvar, hvor barnet er bortført til udlandet, eller der er en risiko herfor, og hvor det er afgørende, at familieretten hurtigt træffer afgørelse. Familieretshuset kan også i andre situationer vurdere, at det er mest hensigtsmæssigt og bedst for et eventuelt involveret barn, at sagen afsluttes hurtigst muligt. Det kan f.eks. være

tilfældet, hvis den ene part bor i udlandet og ikke kan eller vil afholde udgifterne ved at rejse til Danmark for at deltage i konflikthåndtering og rådgivning m.v., og det ikke er muligt at gennemføre dette digitalt via en sikker forbindelse.

Har Familieretshuset indbragt en sag for familieretten til afgørelse efter § 27 i Familieretshusloven, og modtager Familieretshuset derefter en anmodning, der er nært knyttet til den indbragte sag, kan Familieretshuset ligeledes efter en konkret vurdering undlade at påbegynde en rådgivnings- og konflikt-håndteringsindsats og i stedet straks indbringe sagen for familieretten til afgørelse. Familieretshuset skal dog fortsat varetage sagsoplysningen, jf. punkt 5.2., men behovet for sagsoplysning kan være begrænset henset til de oplysninger, som Familieretshuset har modtaget under behandlingen af den indbragte sag.

Om sagen straks skal indbringes for familieretten til afgørelse, eller om Familieretshuset skal behandle den efter de almindelige retningslinjer, afhænger bl.a. af sammenhængen mellem de to sager og af, om familieretten vil kunne behandle og afgøre de to sager sammen. Der kan også tages hensyn til, om der er behov for en hurtig afgørelse, hvilket dog har mindre betydning, hvis Familieretshuset kan afklare det forhold, der gør sagen hastende, ved at træffe en midlertidig afgørelse, f.eks. en afgørelse om fastsættelse af midlertidigt samvær eller en afgørelse om midlertidig ophævelse af samværet.

Som eksempel på en ny anmodning, der kan være nært knyttet til en indbragt sag, kan nævnes en anmodning om fastsættelse af samvær med et barn, som Familieretshuset modtager kort tid efter at have indbragt en sag om forældremyndigheden vedrørende samme barn for familieretten. Tilsvarende gælder situationer, hvor Familieretshuset er i færd med at klargøre en sag til indbringelse for familieretten til afgørelse, og Familieretshuset inden indbringelsen modtager en anmodning, der er nært knyttet til denne sag, f.eks. en anmodning om samvær.

Hensigtsmæssigheden af i visse situationer straks at indbringe en sag for familieretten skal ses i sammenhæng med § 448 c i retsplejeloven, hvorefter familieretten i et vist omfang kan inddrage nye ansøgninger i en allerede verserende sag.

Afgørelse i § 6-sager træffes efter § 26 i lov om Familieretshuset som udgangspunkt af Familieretshuset.

For en række sagstyper gælder dog efter § 27 i lov om Familieretshuset, at Familieretshuset ikke træffer afgørelse i sagen, men i stedet indbringer sagen for familieretten til afgørelse. Det gælder efter § 27, stk. 1, i lov om Familieretshuset først og fremmest i sager efter forældreansvarsloven om forældremyndighed og barnets bopæl samt i sager efter forældreansvarsloven om samvær, hvis afgørelsen vil være indgribende for barnet. Familieretshuset har dog mulighed for at træffe afgørelse i visse sager om forældremyndighed efter død. Dette er nærmere beskrevet i punkt 2.7. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

For sager efter anden lovgivning end forældreansvarsloven gælder efter § 27, stk. 2, i lov om Familieretshuset, at familieretten træffer afgørelse i følgende situationer:

- Sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.
- Sagen vedrører omstødelse af ægteskab og er anlagt af Familieretshuset efter § 23 i ægteskabsloven.
- Sagen behandles sammen med en sag efter forældreansvarsloven, hvor familieretten skal træffe afgørelse efter § 27, stk. 1, i lov om Familieretshuset.
- Sagen behandles sammen med en sag, hvor familieretten skal træffe afgørelse efter § 27, stk. 2, fordi sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.

For så vidt angår sager, der indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger, bemærkes, at det er Familieretshuset, der foretager vurderingen af, hvorvidt sagen er kompliceret. I vurderingen skal særligt lægges vægt på, om afgørelsen af retssikkerhedsmæssige hensyn skal træffes af familieretten. Ek-

sempler på sager omfattet af bestemmelsen er særligt komplicerede sager om pligten til at betale ægtefællebidrag, om tilsidesættelse af aftaler og om afslag på at anerkende en udenlandsk bidragsafgørelse under henvisning til, at anerkendelse af afgørelsen vil stride mod grundlæggende danske retsgrundsætninger (ordre public). Det er dog ikke alle sager af denne type, der skal indbringes for familieretten til afgørelse, men kun de sager der indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger. Et andet eksempel på en sag, der bør afgøres af familieretten, er en sag om faderskab, hvor der fremsættes relevante indsigelser mod bevismaterialet, som ikke eller ikke uden videre kan efterprøves. Undtagelsesvist kan det også være relevant at indbringe sager om en parts økonomiske forhold for familieretten, hvis sagen har en meget høj kompleksitet. Hvis en sag, hvor der er risiko for, at barnet bortføres til udlandet, helt undtagelsesvist behandles som en § 6-sag, vil det klare udgangspunkt være, at sagen er kompliceret og derfor skal indbringes for familieretten til afgørelse. Behovet for brug af tvangsmidler i faderskabssager, fordi en part ikke ønsker at medvirke til en retsgenetisk undersøgelse, vil også være grundlag for indbringelse af sagen for familieretten til afgørelse. Omvendt indeholder sager om separation og skilsmisse, børne- og ægtefællebidrag, faderskab og medmoderskab, navne og udpegning af en repræsentant for en mindreårig uledsaget udlænding som klart udgangspunkt ikke faktiske eller juridiske problemstillinger, der er så komplicerede, at der er behov for, at afgørelsen træffes af familieretten.

Ved indbringelsen af en sag for familieretten til afgørelse efter § 27, stk. 2, skal der vedlægges en kort forklaring på, hvorfor sagen efter Familieretshusets opfattelse indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.

5.4.2. Indbringelse for familieretten til afgørelse

Hvis afgørelse i sagen skal træffes af familieretten, indbringer Familieretshuset sagen for familieretten. Indbringelse sker for den familieret, der følger af § 448 b i retsplejeloven.

Det følger af § 448 b, stk. 1, i retsplejeloven, at indbringelse sker for familieretten ved sagsøgtes hjemting. Hvis sagsøgte ikke har hjemting i Danmark, indbringes sagen for familieretten ved sagsøgers hjemting. Dette gælder dog ikke for sager, der er omfattet af § 448 b, stk. 2-4, dvs. sager efter forældreansvarsloven og børneloven samt sager, hvor Familieretshuset er part.

I sager efter forældreansvarsloven indbringes sagen for familieretten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl her i landet, indbringes sagen for familieretten ved sagsøgtes hjemting. Hvis sagsøgte heller ikke har hjemting her i landet, indbringes sagen for familieretten ved sagsøgerens hjemting.

I sager efter børneloven indbringes sagen for familieretten i den retskreds, hvor barnets mor har hjemting. Har barnets mor ikke hjemting i Danmark, indbringes sagen i den for familieretten retskreds, hvor den, der efter § 17 i børneloven er part i sagen, har hjemting. Er der flere parter, bestemmer Familieretshuset, for hvilken familieret sagen skal indbringes.

I sager, hvor Familieretshuset er part, indbringes sagen for familieretten ved modpartens hjemting.

Familieretshuset har en generel mulighed efter § 448 b, stk. 5, for at bestemme, hvilken familieret sagen skal indbringes for, uanset reglerne i § 448 b, stk. 1-4. Bestemmelsen kan bl.a. anvendes, hvis flere sager behandles sammen, og reglerne om værneting i § 448 b, stk. 1-4, betyder, at sagerne vil skulle indbringes for forskellige familieretter. Muligheden kan også være relevant i sager, hvor Familieretshuset er part i sagen, og hvor modparten ikke bor i Danmark, eller der er flere modparter, der bor i forskellige retskredse. Bestemmelsen kan også finde anvendelse, hvis der er tvivl om, hvor en part har hjemting, eller det i øvrigt er mere hensigtsmæssigt, at sagen behandles ved en anden familieret.

Familieretten kan efter sagens indbringelse henvise sagen til behandling ved familieretten i en anden retskreds, hvis det er mest hensigtsmæssigt. Dette følger af § 448 b, stk. 6.

Hjemting i ovenstående bestemmelser skal forstås på samme måde som efter § 235 i retsplejeloven.

Det følger af § 448 a i retsplejeloven, hvem der i de sager, som Familieretshuset indbringer for familieretten til afgørelse efter § 27 i Familieretshusloven, anses som sagsøger og sagsøgte. Dette gælder bl.a. i forhold til, hvilken familieret en sag skal indbringes for efter § 448 b i retsplejeloven. Efter § 448 a, stk. 1, i retsplejeloven anses den part, der indgav anmodningen eller ansøgningen til Familieretshuset, som sagsøger. I en sag om omstødelse af ægteskab efter § 23 i ægteskabsloven, der anlægges af Familieretshuset, anses Familieretshuset efter bestemmelsens stk. 5 som sagsøger og ægtefællerne som sagsøgte. I andre situationer bestemmer Familieretshuset efter stk. 6, hvem der anses som sagsøger. Familieretshuset sender efter § 42, stk. 2, i lov om Familieretshuset sagens akter til familieretten og angiver, hvilke parter der efter § 448 a i retsplejeloven anses som henholdsvis sagsøger og sagsøgte. Ved sagens akter forstås i overensstemmelse med databeskyttelseslovgivningen de akter, der er relevante for familierettens behandling af sagen. Familieretshuset skal i den forbindelse være opmærksom på princippet om dataminimering i databeskyttelseslovgivningen. Familieretshuset skal endvidere være opmærksom på, at Familieretshuset er dataansvarlig ved overgivelsen af oplysningerne til familieretten. Dette gælder også for oplysninger, som Familieretshuset modtager umiddelbart inden indbringelsen af sagen for familieretten, og som altså ikke har indgået i Familieretshusets sagsbehandling.

Sagens akter omfatter bl.a. den anmodning eller ansøgning, der indledte sagen, de oplysninger, som parterne er fremkommet med over for Familieretshuset, Familieretshusets korrespondance med parterne og med andre myndigheder. Ved sagens akter forstås også akter fra tidligere sager vedrørende de samme parter, når disse akter har indgået i Familieretshusets behandling af sagen. Derimod fremsendes ikke oplysninger, som et barn har givet til Børneenheden i forbindelse med, at barnet har modtaget støtte, og som ikke må videregives efter § 20 i lov om Familieretshuset. Tilsvarende gælder for oplysninger, som parterne har givet Familieretshuset i forbindelse med rådgivning og konflikthåndtering, og som ikke må videregives efter § 23 i lov om Familieretshuset.

Det bemærkes, at ved indbringelse af en sag om samvær efter forældreansvarsloven, hvor Familieretshuset vurderer, at der kan være behov for fastsættelse af overvåget eller støttet samvær, skal Familieretshuset angive, hvordan et sådant støttet eller overvåget samvær eventuelt vil kunne afvikles.

Indbringelse af sagen sker ved brug af domstolenes sagsportal, minretssag.dk.

Familieretshuset skal ved indbringelse af sagen for familieretten vejlede parterne om muligheden for at søge fri proces, herunder om de økonomiske betingelser herfor. Der henvises navnlig til §§ 325-328 og § 452, stk. 7, i retsplejeloven.

Når familieretten har truffet afgørelse i sagen, følger det af § 449 e i retsplejeloven, at familieretten sender afgørelsen samt eventuelle nye oplysninger, som er fremkommet under familierettens behandling af sagen, til Familieretshuset.

Træffes familieretsrettens afgørelse i sagen ved dom, er ankefristen efter § 454 i retsplejeloven fire uger, jf. § 372, stk. 1. For domme om faderskab og medmoderskab følger ankefristen på fire uger af § 456 o i retsplejeloven. Efter § 372, stk. 2, i retsplejeloven kan ankeinstansen dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse.

Går dommen ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller at et ægteskab er kendt ikkebestående, kan der ikke i medfør af § 372, stk. 2, i retsplejeloven meddeles tilladelse til anke efter ankefristens udløb. Tilladelse kan dog meddeles til særskilt anke af vilkår.

Træffes familierettens afgørelse i sagen ved kendelse, kan kendelsen kæres til landsretten. Kærefristen er to uger. Der henvises til §§ 389 og 394 i retsplejeloven. Iværksættes kære senere, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Retten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 6 måneder efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 2 uger efter tilladelsens meddelelse.

5.4.3. Domstolsprøvelse af Familieretshusets afgørelser

Hvis afgørelse i § 6-sagen træffes af Familieretshuset, kan afgørelsen efter § 39 i lov om Familieretshuset indbringes for familieretten til prøvelse. Indbringelse sker efter anmodning fra en af parterne. Anmodningen indgives til Familieretshuset, og indgivelsen skal som udgangspunkt ske ved anvendelse af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning, jf. punkt 3.1.

Anmodning om indbringelse af afgørelsen for familieretten skal indgives til Familieretshuset senest fire uger efter, at parten har fået meddelelse om afgørelsen, jf. § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Familieretshuset skal uanset, at anmodningen er indgivet efter fristen, indbringe afgørelsen for familieretten, da familieretten i særlige tilfælde efter § 448 d, stk. 1, i retsplejeloven kan behandle sagen uanset fristoverskridelsen. Fristen i § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset gælder ikke i sager om eksigibilitet efter lov om Haagerkonventionen af 2007 og underholdspligtsforordningen. I sådanne sager gælder i stedet de ufravigelige appelfrister på henholdsvis 30 dage for parter, der bor i Danmark, og 60 dage for parter, der har bopæl i udlandet efter lov om Haagerkonventionen og 30 dage for parter, der bor i Danmark, og 45 dage for parter, der har bopæl i udlandet efter underholdspligtsforordningen.

Familieretten kan afvise at behandle Familieretshusets afgørelse i sager, hvor Familieretshuset i sin afgørelse har taget stilling til en klage over en afgørelse truffet af en anden myndighed, hvis sagen ikke er principiel eller har generel betydning. Dette følger af § 448 d, stk. 2, i retsplejeloven. Bestemmelsen omfatter Familieretshusets afgørelser om klage over den kommunale prøvelsesmyndigheds afgørelser efter § 58 b, stk. 1, i ægteskabsloven, om klage over en afgørelse vedrørende orienteringsretten efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven og om klage over personregisterførerens afgørelse, jf. § 21, stk. 1, 1. pkt., i navneloven. Det er familieretten, der tager stilling til, hvorvidt sagen skal afvises, fordi den ikke er principiel og ikke har generel betydning. Familieretshuset skal derfor i alle tilfælde indbringe afgørelsen for familieretten. Familieretshuset skal vejlede parterne om bestemmelsen i forbindelse med, at Familieretshuset træffer afgørelse.

Efter § 40, stk. 4, i lov om Familieretshuset kan de afgørelser om prøvelse af ægteskabsbetingelserne, som Familieretshuset træffer efter § 13, stk. 3, i ægteskabsloven, ikke indbringes for familieretten efter reglerne i lov om Familieretshuset. Familieretshuset skal dog efter anmodning genoptage behandlingen af sagen. Afskæringen af adgangen til domstolsprøvelse omfatter dog ikke Familieretshusets afgørelser om dispensation fra ægteskabsbetingelserne efter §§ 4 og 7, § 10, stk. 2, og § 11 a, stk. 2, i ægteskabsloven og afgørelser om anerkendelse af en udenlandsk skilsmisse til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelserne.

Når Familieretshuset modtager en anmodning om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for familieretten, har Familieretshuset i visse tilfælde efter § 41, stk. 3, i lov om Familieretshuset mulighed for at genoptage behandlingen af sagen. Det gælder, når anmodningen indeholder en ansøgning, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, anmodningen indeholder væsentlige nye oplysninger, sagen indeholder væsentlige oplysninger, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, eller der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have haft betydning for afgørelsen.

Familieretshuset har efter § 41, stk. 2, i lov om Familieretshuset mulighed for at tillægge en anmodning om at indbringe Familieretshusets afgørelse for familieretten opsættende virkning. Anvendelse af bestemmelsen forudsætter, at anmodningen er indgivet inden for fire ugers fristen. Familieretshusets afgørelse efter § 41, stk. 2, kan efter § 39 i lov om Familieretshuset indbringes for familieretten.

Indbringelse sker for den familieret, der følger af § 448 b i retsplejeloven, jf. punkt 5.4.1.

Det følger af § 448 a i retsplejeloven, hvem der i de sager, hvor Familieretshuset indbringer en afgørelse for familieretten til prøvelse efter § 39 i Familieretshusloven, anses som sagsøger og sagsøgte. Dette gælder bl.a. i forhold til, hvilken familieret sagen skal indbringes for efter § 448 b i retsplejeloven. Efter bestemmelsens stk. 2 anses den part, der anmoder om domstolsprøvelse af en afgørelse, som sagsøger. Vedrører afgørelsen en tvist mellem Familieretshuset og en part, følger det af bestemmelsens stk. 3, at parten anses som sagsøger og Familieretshuset som sagsøgte. I andre situationer bestemmer Familieretshuset efter stk. 6, hvem der anses som sagsøger.

Familieretshuset sender sagens akter til familieretten og angiver endvidere, hvilke parter der efter § 448 a i retsplejeloven anses som henholdsvis sagsøger og sagsøgte.

Familieretshuset skal ved indbringelse af sagen for familieretten vejlede ægtefællerne om muligheden for at søge fri proces, herunder om de økonomiske betingelser herfor. Der henvises navnlig til §§ 325-328 og § 452, stk. 7, i retsplejeloven.

Når familieretten har truffet afgørelse i sagen, følger det af § 449 e i retsplejeloven, at familieretten sender afgørelsen samt eventuelle nye oplysninger, som er fremkommet under familierettens behandling af sagen, til Familieretshuset.

Når familieretten har truffet afgørelse i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten til prøvelse, kan familierettens afgørelse efter § 453 i retsplejeloven kun appelleres med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til anke af en dom, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden fire uger efter afsigelsen af dommen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen. Tilsvarende gælder, når familierettens afgørelse er truffet ved kendelse, dog således at ansøgningsfristerne er henholdsvis to uger og seks måneder.

5.5. Virkningstidspunkt for Familieretshusets afgørelser i § 6-sager

Det er reguleret i kapitel 11 i lov om Familieretshuset, hvornår Familieretshusets afgørelse m.v. har virkning.

For afgørelser om separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab gælder det særlige, at når afgørelsen har virkning efter bestemmelserne i kapitel 11, regnes retsvirkningerne af afgørelsen fra den dag, hvor afgørelsen blev truffet. Dette følger af § 36, stk. 3.

Udgangspunktet i § 34, stk. 1, i lov om Familieretshuset er, at Familieretshusets afgørelse har virkning fra afgørelsestidspunktet. Familieretshuset kan dog i afgørelsen bestemme, at afgørelsen har virkning fra et senere tidspunkt, jf. § 34, stk. 2.

For afgørelser i sager om eksigibilitet efter lov om Haagerkonventionen af 2007 og underholdspligtsforordningen gælder efter § 34, stk. 3, at bestemmelserne i § 34, stk. 1 og 2, ikke finder anvendelse. Det betyder, at disse afgørelser ikke har virkning fra afgørelsestidspunktet, og at Familieretshuset ikke i afgørelsen kan bestemme et andet virkningstidspunkt. Virkningstidspunktet for afgørelserne følger i stedet af

bestemmelserne i henholdsvis lov om Haagerkonventionen af 2007 og underholdspligtsforordningen og er knyttet til de ufravigelige appelfrister på henholdsvis 30 dage for parter, der bor i Danmark, og 60 dage for parter, der har bopæl i udlandet efter lov om Haagerkonventionen og 30 dage for parter, der bor i Danmark, og 45 dage for parter, der har bopæl i udlandet, efter underholdspligtsforordningen.

Der gælder endvidere efter § 36 i lov om Familieretshuset særlige regler for Familieretshusets afgørelse om separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab, og Familieretshusets afgørelse om at kende et ægteskab ikke-bestående. Disse afgørelser har i stedet virkning fra udløbet af fristen på fire uger i § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset for at anmode om, at Familieretshusets afgørelse indbringes for familieretten. Hvis en part frafalder retten til at anmode om, at Familieretshusets afgørelse indbringes for familieretten, har afgørelsen virkning fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtager meddelelsen om frafaldet. Efter § 36, stk. 4, gælder disse særlige regler for virkningstidspunktet også for Familieretshusets afgørelse om vilkår efter ægteskabsloven, når vilkårsafgørelsen er truffet sammen med afgørelsen om skilsmisse, separation eller omstødelse.

Det bemærkes, at i sager, hvor afgørelsen ikke giver flere parter fuldt medhold i deres påstande, skal alle disse parter have frafaldet retten til at anmode om indbringelse af afgørelsen, og virkningstidspunktet regnes i sådanne situationer fra tidspunktet for modtagelsen af meddelelse fra den sidste part om frafald af retten til domstolsprøvelse. Denne situation opstår f.eks. i sager om bidragspligt efter skilsmisse, hvor den ene ægtefælle anmoder om bidragspligt i 10 år, mens den anden ægtefælle anmoder om, at der ikke er bidragspligt. Træffer Familieretshuset afgørelse om bidragspligt i tre år, kan begge ægtefæller anmode om domstolsprøvelse af afgørelsen, og hvis afgørelsen skal have virkning før udløbet af fire ugers fristen, skal begge ægtefæller have frafaldet retten til domstolsprøvelse.

Efter § 37, stk. 1, i lov om Familieretshuset er virkningstidspunktet to uger efter, at afgørelsen er truffet, for afgørelser om:

- Faderskab og medmoderskab.
- Hvorvidt en separation består eller er bortfaldet.
- Ændring efter § 52 og § 53, stk. 1, i ægteskabsloven af aftaler og afgørelser om pligten til at betale ægtefællebidrag efter ægteskabsloven.
- Ændring efter § 58 i ægteskabsloven af en aftale, der er indgået med henblik på separation eller skilsmisse, om fordelingen af formuen, pligten til at betale ægtefællebidrag eller andre vilkår.
- Afgørelse om forældremyndighed efter død, jf. §§ 15 og 15 a i forældreansvarsloven.

Afgørelsen har dog ikke virkning to uger efter afgørelsestidspunktet, hvis Familieretshuset inden da har modtaget en anmodning om, at afgørelsen indbringes for familieretten, eller om, at Familieretshuset genoptager behandlingen af sagen. Omvendt gælder også, at hvis en part, inden de to uger er gået, frafalder retten til at indbringe afgørelsen for familieretten, har afgørelsen virkning allerede fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtager meddelelsen herom. Det bemærkes i den forbindelse, at i sager, hvor afgørelsen ikke er fuldt ud begunstigende for flere parter, skal alle disse parter have frafaldet retten til at anmode om indbringelse af afgørelsen, og virkningstidspunktet regnes i sådanne situationer fra tidspunktet for modtagelsen af den seneste meddelelse. Endelig gælder, at Familieretshuset i afgørelsen kan bestemme, at virkningstidspunktet skal være et andet end to uger efter afgørelsestidspunktet. Disse fravigelser af hovedreglen følger af § 37, stk. 2-4.

Når en afgørelse har virkning, kan den fuldbyrdes, jf. § 38 i lov om Familieretshuset.

Bestemmelsen i §§ 34, 36 og 37 om virkningstidspunktet fastlægger også, fra hvilket tidspunkt parterne og myndighederne kan støtte ret på en bevilling, registrering og anmeldt aftale, f.eks. hvornår en part kan anvende et nyt navn, hvornår en ægtefælle er blevet skilt og derfor kan indgå nyt ægteskab, og hvornår

et faderskab er fastslået med den virkning, at faren kan søge om samvær med barnet og kan pålægges at betale børnebidrag.

6. Behandlingen af § 7-sager

6.1. § 7-sager

Komplekse sager efter forældreansvarsloven behandles i Familieretshuset som § 7-sager. Det er alene sager efter forældreansvarsloven, der behandles som § 7-sager. Dog kan sager efter anden lovgivning også behandles som § 7-sager, hvis de visiteres til behandling sammen med en sag efter forældreansvarsloven i overensstemmelse med princippet om samlet visitation som beskrevet i punkt 3.3.

§ 7-sagerne er komplekse på grund af de oftest flere og samtidige risikofaktorer, som familien er påvirket af. Det kan være risikofaktorer såsom højt konfliktniveau, manglende tillid til den anden forælders evne til at drage omsorg for barnet, vold, psykisk sygdom og sociale problemstillinger såsom alkohol- og stofmisbrug. Et højt konfliktniveau mellem forældrene betyder ikke i sig selv, at sagen er kompleks og skal behandles som en § 7-sag. Der skal således også være andre forhold til stede end blot et højt konfliktniveau. Det kan f.eks. være, at forældrene betvivler hinandens omsorgsevne, eller at familien er påvirket af andre risikofaktorer. Et højt konfliktniveau er på den anden side ikke et krav for, at sagen er kompleks og skal behandles som en § 7-sag.

Sager, hvor der er risiko for, at barnet bortføres til udlandet, eller hvor barnet er bortført til udlandet, er som udgangspunktet altid så komplekse, at de skal behandles som § 7-sager.

Sager, der indledes i Familieretshuset efter § 24 i lov om Familieretshuset, på baggrund af en kommunes anvendelse af initiativretten behandles altid som § 7-sager. Disse helt særlige sager er beskrevet i punkt 5 i vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne i familieretlige sager.

Behandlingen af en sag som en § 7-sag sikrer, at der foretages den nødvendige tværfaglige behandling af sagen i Familieretshuset, herunder at der, hvis relevant, etableres et samarbejde med kommunen.

Familieretshuset har efter § 32, 1. pkt., i lov om Familieretshuset til opgave at oplyse § 7-sagen og tilbyde forældrene rådgivning og konflikthåndtering. Afgørelse i § 7-sager træffes af familieretten, medmindre forældrene forinden finder en løsning.

Familieretshuset kan dog under behandlingen af sagen træffe midlertidige afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt efter §§ 26, 29, 29 a og 30 i forældreansvarsloven. Midlertidige afgørelser kan indbringes for familieretten til prøvelse efter § 39 i lov om Familieretshuset, jf. punkt 5.4.

Hvis der under behandlingen af sagen opstår grundlag for at afvise sagen, visiteres sagen til behandling som en § 6-sag, hvorefter Familieretshuset kan træffe afgørelse om at afvise sagen. Denne situation kan f.eks. opstå, hvis sagen kan afvises efter § 39 i forældreansvarsloven, fordi der ikke foreligger væsentligt forandrede forhold, eller der ikke er international kompetence til at behandle sagen i Danmark. Endvidere visiteres sagen til behandling som en § 6-sag, hvis sagen kan henlægges, fordi betingelserne for at anvende processuel skadevirkning over for ansøgeren er opfyldt, jf. punkt 9.5.

6.2. Behandlingen af § 7-sager i Familieretshuset

I § 7-sagerne mødes familierne af en tværfaglig tilgang. Dette kommer ikke nødvendigvis til udtryk ved, at der til møderne med forældrene i Familieretshuset deltager f.eks. både en børne- og familiefaglig medarbejder og en jurist. Den tværfaglige tilgang handler derimod om, at Familieretshuset i sin tilrettelæggelse af oplysningen af sagen og arbejdet med familien tænker tværfagligt, helhedsorienteret

og inddrager alle de nødvendige faglige kompetencer. Det tværfaglige team, der behandler sagen, skal som minimum bestå af en børne- og familiefaglig medarbejder og en jurist. Teamet er grundstammen i Familieretshusets sagsbehandling, men inddrager relevant personale fra Familieretshuset og eksterne sagkyndige, når det er nødvendigt.

Fokus i Familieretshusets behandling af sagen er at oplyse sagen, således at familieretten kan træffe afgørelse om en helhedsorienteret løsning, der er bedst for barnet, at arbejde med at bibringe forældrene en forståelse for barnets situation, og hvordan barnet påvirkes af forældrenes konflikt, samt at nedbringe forældrenes konfliktniveau både under sagens behandling og på lang sigt til gavn for barnet. Familieretshusets konflikthåndterings- og rådgivningstilbud er beskrevet i punkt 8.

Familieretshuset skal efter § 31 a i forældreansvarsloven indkalde forældrene til et møde, medmindre sagen alene omhandler anden kontakt end samvær, eller det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt at afholde et møde. Det kan f.eks. være unødvendigt, hvis Familieretshuset umiddelbart kan konstatere, at anmodningen skal afvises efter § 39 i forældreansvarsloven, eller hvis sagen hurtigt skal afsluttes og indbringes for familieretten til afgørelse, jf. punkt 6.5.

I § 7-sager afholdes mødet som et familieretligt udredningsmøde, hvor der er særligt fokus på at oplyse sagen og afdække barnets bedste. Efter § 14 i lov om Familieretshuset skal Familieretshuset sende mødeindkaldelsen til forældrene hurtigst muligt og senest ti hverdage efter modtagelsen af sagen. Familieretshuset skal i § 7-sager være særligt opmærksom på forpligtelsen efter § 10, stk. 2, i lov om Familieretshuset til, at forældrene ikke må indkaldes til møde sammen, hvis en forælder eller dennes barn har været udsat for voldelig adfærd fra den anden forælder, eller der er mistanke herom, medmindre den pågældende forælder samtykker til afholdelse af et fælles møde. Ligeledes skal Familieretshuset være opmærksom på at vejlede forældrene om, at de ikke er forpligtede til at deltage i et møde med den anden forælder, hvis denne har udsat forælderen eller dennes barn for voldelig adfærd. Der henvises i denne forbindelse til punkt 9. Forælderen kan bede om en kortvarig udsættelse af mødet, f.eks. for at sikre at en bisidder kan deltage.

Familieretshuset skal endvidere hurtigst muligt og så vidt muligt inden fem hverdage efter visitationen af sagen kontakte den kommune, der er handlekommune for barnet, dvs. den kommune der efter § 9 a i retssikkerhedsloven har pligt til at yde hjælp til barnet. Kontakten skal afdække, om der er grundlag for at indlede et samarbejde efter §§ 29-31 i lov om Familieretshuset. Samarbejdet med kommunen er et væsentligt element i Familieretshusets oplysning af sagen og arbejde med familien i de tilfælde, hvor familien også har sociale problemer. Samarbejdet er beskrevet i vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne, hvortil der henvises.

Familieretshuset skal efter § 14 i lov om Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter visitationen af sagen sende en plan for behandlingen af sagen til forældrene. Ofte vil planen med fordel kunne sendes til forældrene sammen med den ovenfor nævnte mødeindkaldelse. Planen skal indeholde oplysninger om de overordnede sagsskridt, som Familieretshuset på tidspunktet for planens udarbejdelse forventer, skal gennemføres. Det kan f.eks. være, at Familieretshuset forventer at indhente oplysninger fra kommunen, hvorefter der vil blive afholdt et møde og en børnesamtale, og at Familieretshuset forventer, at forældrene parallelt hermed vil blive tilbudt konflikthåndtering. Det skal endvidere angives i planen, hvornår de enkelte sagsbehandlingsskridt forventes foretaget. Det er ikke et krav, at det sker med datoangivelse, men tidsangivelsen skal give forældrene en overordnet skitse over Familieretshusets tilrettelæggelse af sagsbehandlingen. Samarbejdet med kommunen skal fremgå af planen, hvis Familieretshuset har oplysninger herom på tidspunktet for udarbejdelsen af planen.

At planen er sendt til forældrene, er ikke til hinder for, at Familieretshuset under sagens behandling re-vurderer, hvilke sagsbehandlingsskridt der er nødvendige. Familieretshuset skal således løbende vurdere, om den udarbejdede plan fortsat skitserer det bedst mulige forløb for familien og barnet i den konkrete sag. Hvis det ikke er tilfældet, skal Familieretshuset revidere planen. Det er det tværfaglige team, der tilrettelægger behandlingen af sagen. Den ændrede plan skal sendes til forældrene.

Familieretshuset skal hurtigst muligt oplyse § 7-sagen og under oplysningen af sagen yde støtte til forældrene.

6.3. Oplysningen af sagen

Familieretshuset har ansvaret for at oplyse sagen. Oplysningen af sagen skal tage udgangspunkt i barnets perspektiv, og at der skal være det tilstrækkelige grundlag for, at der kan træffes den afgørelse, der er til barnets bedste. Der henvises til punkt 2.1. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

Familieretshuset kan leve op til dette ansvar på flere forskellige måder, og oplysningen af sagen skal tilrettelægges under hensyn til omstændighederne i den enkelte sag. Oplysningen af sagen kan således bl.a. omfatte børnesamtaler, møder med forældrene, gennemførelse af en børnesagkyndig undersøgelse eller udarbejdelse af en sagkyndig erklæring og indhentning af oplysninger fra andre myndigheder.

Kompleksiteten af § 7-sagerne medfører, at det oftest vil være nødvendigt som led i oplysningen af sagen at iværksætte en undersøgelse af en eller begge forældres personlige egenskaber, evne til at drage omsorg for barnet og forudsætninger for at kunne følge afgørelser og indgå i det nødvendige samarbejde for at sikre barnets trivsel. Undersøgelsen kan udelades, hvis den ikke er relevant, f.eks. fordi der kort forinden er gennemført en tilsvarende undersøgelse, som dækker behovet.

Familieretshuset skal derudover som led i oplysningen af sagen sørge for, at der foretages en børnesagkyndig undersøgelse, medmindre det ikke er nødvendigt for afgørelsen. Det kan f.eks. være unødvendigt, fordi der kort forinden er gennemført en tilsvarende undersøgelse, som dækker behovet, eller forældrenes evne til at drage omsorg for barnet er belyst i tilstrækkelig grad på anden vis. At der foreligger en forældrekompetenceundersøgelse eller en børnesagkyndig undersøgelse fra kommunen betyder ikke i sig selv, at kravet om gennemførelse af en børnesagkyndig undersøgelse kan fraviges. Familieretshuset skal dog naturligvis tage højde for de allerede gennemførte undersøgelser, hvilket bl.a. kan betyde, at opdraget for en supplerende undersøgelse kan indsnævres, eller at det ikke er nødvendigt at gennemføre en børnesagkyndig undersøgelse.

Familieretshusets undersøgelser kan bl.a. indeholde en psykologfaglig vurdering og prognose for forældrens eller forældrenes evne til at tage ansvar og drage omsorg for barnet samt en afdækning af forældrens eller forældrenes personlige egenskaber. Undersøgelsen kan også afdække forældrenes indstilling til at samarbejde med den anden forælder. Der henvises i øvrigt til vejledning om børnesagkyndige undersøgelser.

Det tværfaglige team i Familieretshuset kan under behandlingen af sagen afholde møder med forældrene med henblik på at oplyse sagen, så den bedst mulige løsning for barnet afdækkes. Familieretshuset skal være opmærksom på forpligtelsen efter § 10, stk. 2, i lov om Familieretshuset til, at forældrene ikke må indkaldes til møde sammen, hvis den ene forælder har udsat den anden forælder eller dennes barn for voldelig adfærd. Der henvises til punkt 9 og til punkt 2.1.1. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Familieretshuset kan invitere andre myndigheder til at deltage i møderne med forældrene. Det kan være særligt relevant, at kommunen deltager, hvis familien også modtager støtte efter

serviceloven. Der henvises i den forbindelse til vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne.

Familieretshuset kan efter § 30 i lov om Familieretshuset som led i oplysningen af sagen udveksle oplysninger med kommunale myndigheder, sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner, politiet og anklagemyndigheden. Udvekslingen kan ske uden samtykke fra de personer, der udveksles oplysninger om. Efter § 31 i forvaltningsloven skal en myndighed på begæring af en anden forvaltningsmyndighed videregive oplysninger efter anmodning, hvis oplysningen er af betydning for den anden myndigheds virksomhed eller for en afgørelse, som myndigheden skal træffe. Den myndighed, der modtager anmodningen, må dog kun videregive oplysningen, i det omfang den er berettiget til at videregive den. Det er den myndighed, der ligger inde med oplysningerne, der afgør, i hvilket omfang oplysningerne kan videregives. Udvekslingen af oplysninger med kommunen i § 7-sager er nærmere beskrevet i vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne. Denne vejledning indeholder endvidere beskrivelser af det tværsektorielle samarbejde mellem Familieretshuset og kommunen, som i nogle § 7-sager er en grundlæggende del af både sagens oplysning og arbejdet med forældrene. Indhentningen af oplysninger fra andre myndigheder end de i § 30 nævnte og fra private skal ske efter de almindelige regler i databeskyttelseslovgivningen.

Indhentning af udtalelser fra f.eks. barnets børnehave kan være en vigtig del af sagens oplysning og samtidig føre til en indirekte inddragelse af barnet. Det kan endvidere i nogle tilfælde være med til at kvalificere en indledende vurdering af barnets modenhed til brug for spørgsmålet om, hvorvidt barnet skal indkaldes til en samtale. Det beror på en skønsmæssig vurdering, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger. Der indhentes således ikke automatisk oplysninger fra andre myndigheder, institutioner m.v.

Familieretshuset er kun forpligtet til at følge en opfordring om at indhente oplysninger, som en forælder ikke selv kan fremskaffe, hvis oplysningerne skønnes at være relevante for sagen. I sager efter forældreansvarsloven opstår ofte det dilemma, at der er tale om meget indgribende afgørelser af væsentlig betydning for barnet og forældrene, og som derfor kræver en grundig sagsoplysning, samtidig med at der ofte kræves en hurtig afgørelse. Anmoder forældrene om, at andre myndigheder inddrages i sagsoplysningen, skal Familieretshuset foretage en konkret vurdering, før en sådan anmodning efterkommes eller afslås.

Herudover har Familieretshuset en pligt til ex officio at vurdere, om der skal indhentes oplysninger fra andre myndigheder eller private, herunder f.eks. psykologer, privatpraktiserende læger og misbrugscentre, for at sikre et forsvarligt og tilstrækkeligt afgørelsesgrundlag. Det kan ikke udelukkes, at andre hensyn end, hvad der følger af en snæver anvendelse af officialmaksimen, kan føre til, at Familieretshuset alligevel bør overveje at indhente yderligere oplysninger. Dette kan eksempelvis ske af hensyn til forældrenes accept af afgørelsen.

Om grundlaget for andre myndigheders videregivelse af oplysninger til Familieretshuset uden for § 30 i lov om Familieretshuset henvises til punkt 5.2.

6.4. Barnet under sagsbehandlingen

Familieretshuset skal i behandlingen af § 7-sagen have fokus på beskyttelsen af barnet og Børneenhedens afdækning af barnets perspektiv. Et barn, hvis forældre har en sag efter forældreansvarsloven under behandling, kan være meget sårbart. Barnet har derfor sit eget helle i det familieretlige system – Børneenheden. Grundet barnets sårbarhed er det Børneenheden, der varetager Familieretshusets kontakt til barnet. Børneenheden og tilbuddene i Børneenheden er nærmere beskrevet i punkt 7.

6.4.1. I forbindelse med oplysningen af sagen

I oplysningen af en § 7-sag efter forældreansvarsloven vil der oftest være skridt i Familieretshusets oplysning af sagen, der direkte involverer barnet. Det drejer sig bl.a. om børnesamtaler og gennemførelse af børnesagkyndige undersøgelser. Disse sagsskridt udføres af Børneenheden. Det sikres derved, at barnet kommer i kontakt med så få voksne som muligt under sagsbehandlingen, at barnets perspektiv afdækkes og kan tillægges afgørende vægt i behandlingen og afgørelsen af sagen, og at Børneenheden i kontakten til barnet i forbindelse med oplysningen af sagen har mulighed for at vurdere, om barnet har behov for yderligere støtte i Børneenheden.

Inddragelsen af barnet i oplysningen af en sag efter forældreansvarsloven er beskrevet i punkt 2.1. og 2.8. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. For så vidt angår børnesagkyndige undersøgelser henvises endvidere til vejledning om børnesagkyndige undersøgelser.

Børneenheden er en enhed i Familieretshuset. Det er reguleret i § 19 i lov om Familieretshuset, hvornår oplysninger kan videregives fra Børneenheden til den sagsbehandler i Familieretshuset, der behandler den sag, som barnet er involveret i. Videregivelsen af oplysninger, når Børneenheden har udført sagsskridt, der skal medvirke til oplysningen af sagen, er reguleret i § 19, stk. 2. Da reglerne for videregivelse er forskellige alt efter om Børneenheden yder støtte til barnet eller udfører sagsskridt til oplysning af sagen såsom gennemførelse af en børnesamtale, er det væsentligt, at den børnesagkyndige medarbejder sikrer sig, at barnet har den fornødne forståelse af de to forskellige elementer. Dette er nærmere beskrevet i punkt 7.

Efter § 19, stk. 2, kan Børneenheden videregive oplysninger til brug for behandlingen af sagen, når oplysningerne er afgivet af et barn i forbindelse med Børneenhedens opgaver efter § 16 i lov om Familieretshuset, medmindre barnet modsætter sig videregivelsen. Opgaverne efter § 16 er afholdelse af børnesamtaler til brug for oplysningen af den familieretlige sag, iværksættelse af børnesagkyndige undersøgelser og i øvrigt afdækning af barnets perspektiv til brug for oplysningen af sagen. Ved begrebet modsætte sig forstås, at barnet eksplicit frabeder sig videregivelsen. Det kan f.eks. være, at barnet, når den børnesagkyndige medarbejder gennemgår, hvad de har talt om i samtalen, og hvad medarbejderen vil videregive til sagsbehandleren, specifikt udtaler, at forældrene ikke må gøres bekendt med en bestemt oplysning. Det er således ikke et krav for videregivelsen, at barnet direkte giver samtykke til videregivelsen. Den børnesagkyndige medarbejder skal, hvis barnet modsætter sig videregivelse, indgå i en dialog med barnet om, hvorvidt dele af oplysningerne kan videregives eventuelt i en ændret form, og hvilken betydning videregivelsen af oplysningerne har for, at barnet bliver hørt, og at der bliver truffet en afgørelse, der er til barnets bedste. Den børnesagkyndige medarbejder skal i den forbindelse være opmærksom på, om det forhold, at barnet modsætter sig videregivelsen, er et tegn på, at barnet er presset af forældrenes konflikt, og i forlængelse heraf om barnet har behov for støtte. Det bemærkes, at § 19 i lov om Familieretshuset ikke medfører en fravigelse af den skærpede underretningspligt efter serviceloven.

6.4.2. Barnets ret til en bisidder

Barnet har efter § 18 i lov om Familieretshuset ret til en bisidder. Denne ret er nærmere beskrevet i punkt 5.3., mens Børneenhedens støtte til, at barnet får en bisidder, er beskrevet i punkt 7.

6.4.3. Børneenhedens støttetilbud

Afhængigt af barnets behov tilbyder Børneenheden også støtte til barnet. Børn, der er involverede i § 7-sager, er ofte meget sårbare og vil i mange situationer have behov for støtte under behandlingen af den familieretlige sag og eventuelt også efterfølgende. Børneenhedens tilbud om støtte er beskrevet i punkt 7.

Alle børn, der er involverede i en § 7-sag, tilbydes som udgangspunkt en kontaktperson. Efter § 14, stk. 1, nr. 3, i lov om Familieretshuset skal Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter visitationen af § 7-sagen tilbyde at udpege kontaktpersonen. Kontaktpersonordningen er nærmere beskrevet i vejledningens punkt 7 og i punkt 2 i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

6.5. Afslutning af sagen i Familieretshuset

Efter § 32, 2. pkt., i lov om Familieretshuset skal Familieretshuset indbringe en § 7-sag for familieretten til afgørelse, når sagen er oplyst, og der ikke vurderes at være grundlag for at fortsætte det tværfaglige arbejde med forældrene.

Det er Familieretshuset, der beslutter, hvornår en sag skal indbringes for familieretten til afgørelse. Denne beslutning kan ikke indbringes for familieretten. Det er heller ikke muligt for forældrene at indbringe Familieretshusets beslutning om på et givent tidspunkt ikke at indbringe en sag for familieretten til afgørelse.

Det bemærkes, at grundet sagernes karakter er der sager, hvor Familieretshuset efter en konkret vurdering hurtigst muligt skal indbringe sagen for familieretten til afgørelse og altså ikke iværksætte et tværfagligt arbejde med forældrene. Det kan f.eks. være tilfældet i situationer, hvor Familieretshuset har indbragt en sag for familieretten til afgørelse efter § 33 i Familieretshusloven, og hvor Familieretshuset derefter modtager en anmodning, der er nært knyttet til den indbragte sag. Der henvises til beskrivelsen af sådanne situationer i punkt 5.4. om § 6-sager. Det kan også være tilfældet, hvor der alene skal tages stilling til mindre justeringer af samværet, uden at der er grundlag for at afvise at behandle ændringsanmodningen efter § 39 i forældreansvarsloven.

Der kan endvidere være tale om sager, hvor der er en bortførelsesrisiko, eller hvor barnet er bortført til udlandet, og hvor det samtidigt efter en konkret vurdering af bl.a. potentialet for at arbejde med forældrene findes at være afgørende, at familieretten hurtigt træffer afgørelse. Sager, der er rejst efter § 24 i lov om Familieretshuset på baggrund af en henvendelse fra en kommune, skal som udgangspunkt også indbringes umiddelbart for familieretten til afgørelse, når sagen er oplyst. Familieretshuset kan også i andre situationer vurdere, at det er mest hensigtsmæssigt og bedst for barnet, at sagen hurtigst muligt indbringes for familieretten. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis den ene part bor i udlandet og ikke kan eller vil afholde udgifterne ved at rejse til Danmark for at deltage i konflikthåndtering og rådgivning m.v., og det ikke er muligt at gennemføre dette digitalt via en sikker forbindelse. I disse situationer indkalder Familieretshuset ikke parterne til møde om sagen før indbringelsen.

Selvom en sag som beskrevet skal indbringes for familieretten til afgørelse hurtigst muligt, kan Familieretshuset træffe en midlertidigt afgørelse om f.eks. ophævelse af samvær, hvis det skønnes, at familieretten ikke tidsmæssigt vil have mulighed for at træffe afgørelsen.

At enkelte oplysninger i form af eksempelvis en børnesagkyndig undersøgelse eller en sagkyndig erklæring endnu ikke foreligger, er ikke til hinder for, at sagen indbringes for familieretten, hvis det vurderes, at undersøgelsen eller erklæringen ikke vil medføre behov for yderligere oplysning i sagen og ikke har væsentlig betydning for mulighederne for at forlige forældrene. Den færdiggjorte undersøgelse eller erklæring eftersendes til familieretten efter § 33, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Hvis forældrene med støtte fra Familieretshuset når til enighed om en løsning under § 7-sagens behandling i Familieretshuset, visiteres sagen til afslutning som en § 5-sag, hvor Familieretshuset f.eks. registrerer parternes aftale eller udsteder en resolution.

6.6. Indbringelse af en sag for familieretten til afgørelse

Det er Familieretshuset, der indbringer en § 7-sag for familieretten til afgørelse.

Indbringelse sker for den familieret, der følger af § 448 b i retsplejeloven. Efter § 448 b, stk. 2, indbringes sager efter forældreansvarsloven for familieretten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl her i landet, indbringes sagen ved sagsøgtes hjemting. Hvis sagsøgte heller ikke har hjemting her i landet indbringes sagen ved sagsøgerens hjemting. Der henvises til punkt 5.4.2. Det bemærkes, at når Familieretshuset indbringer en sag omfattet af § 24 i Familieretshusloven for familieretten til afgørelse efter lovens § 32, anses Familieretshuset efter § 448 a, stk. 4, som sagsøger og forældrene som sagsøgte, og sagen skal efter § 448 b, stk. 1, indbringes for familieretten ved sagsøgtes hjemting.

Hvis en sag efter anden lovgivning end forældreansvarsloven behandles sammen med forældreansvarssagen, har Familieretshuset efter § 448 b, stk. 5, i retsplejeloven mulighed for at bestemme, at sagen skal indbringes for den samme familieret, som forældreansvarssagen indbringes for, uanset at sagen efter § 448 b, stk. 1-4, i retsplejeloven skulle indbringes for en anden familieret. Der henvises til punkt 5.4.2. På den måde kan familieretten fortsætte sambehandlingen af sagerne.

Familieretten kan efter sagens indbringelse henvise sagen til behandling ved familieretten i en anden retskreds, hvis det er mest hensigtsmæssigt. Dette følger af § 448 b, stk. 6.

Familieretshuset sender sagens akter til familieretten og angiver, hvilke parter der efter § 448 a i retsplejeloven anses som henholdsvis sagsøger og sagsøgte, jf. punkt 5.4.2. Ved sagens akter forstås i overensstemmelse med databeskyttelseslovgivningen de akter, der er relevante for familierettens behandling af sagen. Familieretshuset skal i den forbindelse være opmærksom på princippet om dataminimering i databeskyttelseslovgivningen. Familieretshuset skal endvidere være opmærksom på, at Familieretshuset er dataansvarlig ved overgivelsen af oplysningerne til familieretten. Dette gælder også for oplysninger, som Familieretshuset modtager umiddelbart inden indbringelsen af sagen for familieretten, og som altså ikke har indgået i Familieretshusets sagsbehandling.

Sagens akter omfatter bl.a. den anmodning eller ansøgning, der indledte sagen, de oplysninger, som parterne er fremkommet med over for Familieretshuset, Familieretshusets korrespondance med parterne og med andre myndigheder. Ved sagens akter forstås også akter fra tidligere sager vedrørende de samme parter, når disse akter har indgået i Familieretshusets behandling af sagen. Derimod fremsendes ikke oplysninger, som et barn har givet til Børneenheden i forbindelse med, at barnet har modtaget støtte, og som ikke må videregives efter § 20 i lov om Familieretshuset. Tilsvarende gælder for oplysninger, som parterne har givet Familieretshuset i forbindelse med rådgivning og konflikthåndtering, og som ikke må videregives efter § 23 i lov om Familieretshuset.

Ved indbringelsen af en § 7-sag medsender Familieretshuset endvidere et notat om sagen, jf. § 32, 2. pkt., i lov om Familieretshuset. Notatet skal indeholde en overordnet sagsfremstilling, oplysninger om parternes eventuelle tidligere familieretlige sager, hvilke sagsbehandlingsskridt Familieretshuset har iværksat, herunder om der har været iværksat rådgivning, konflikthåndtering og kontakt til kommunen m.v. Notatet skal endvidere indeholde oplysninger om, hvilken støtte barnet modtager, herunder særligt om der er afholdt en børnesamtale, og om barnet har en kontaktperson, der kan følge barnet under familierettens behandling af sagen.

Ved indbringelse af en sag om samvær efter forældreansvarsloven, hvor Familieretshuset vurderer, at der kan være behov for fastsættelse af overvåget eller støttet samvær, skal Familieretshuset i notatet angive, hvordan et sådant støttet eller overvåget samvær eventuelt vil kunne afvikles.

Indbringelse af sagen sker ved brug af domstolenes sagsportal, minretssag.dk.

Familieretshuset skal ved indbringelse af sagen for familieretten vejlede forældrene om muligheden for at søge fri proces, herunder om de økonomiske betingelser herfor. Der henvises navnlig til §§ 325-328 i retsplejeloven.

Når familieretten har truffet afgørelse i sagen, skal familieretten sende afgørelsen samt eventuelle nye oplysninger, som er fremkommet under familierettens behandling af sagen, til Familieretshuset.

Om anke m.v. af familierettens afgørelse henvises til punkt 5.4.3.

7. Børneenheden

Børn, der lever i brudte familier, kan være sårbare og have brug for støtte. Det gælder særligt, når forældrene har en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær under behandling i det familieretlige system. Familieretshuset har derfor en Børneenhed, der yder støtte til børn, der er påvirkede af familieretlige problemstillinger, og som sørger for, at børn, der er involverede i en familieretlig sag, kommer så skånsomt igennem forløbet som muligt.

Formålet med Børneenhedens tilbud er at hjælpe barnet og understøtte barnets trivsel. Børneenheden yder støtte med udgangspunkt i det enkelte barn og barnets behov.

Familieretshusets Børneenhed er reguleret i kapitel 5 i lov om Familieretshuset. Børneenheden er en enhed i Familieretshuset.

Reglerne for videregivelse af oplysninger fra Børneenheden til den medarbejder, som behandler familiens sag i Familieretshuset, er beskrevet i punkt 7.1. og 7.2.

7.1. Børneenhedens tilbud om støtte til børn

Børneenheden skal yde støtte og rådgivning til børn, der er påvirkede af familieretlige problemstillinger, med henblik på at hjælpe barnet og understøtte dets trivsel. Som led heri har Børneenheden en række støtte- og rådgivningstilbud. Tilbuddene er først og fremmest rettet mod børn, der er involverede i en familieretlig sag, der er under behandling. Børneenheden har dog også åbne tilbud, der er rettet mod alle børn, der lever i brudte familier, og brugen af disse tilbud er ikke betinget af, at der er en familieretlig sag under behandling.

I § 15, stk. 2, i lov om Familieretshuset er opregnet en række forskellige tilbud, som Børneenheden skal have. Det drejer sig om en kontaktpersonordning, støtte til at et barn får en bisidder, børnesagkyndig rådgivning til børn, en rådgivningslinje og børnegrupper. Derudover fremgår det af § 15, stk. 4, at Børneenheden behandler henvendelser fra børn, som anvender deres initiativret efter § 35 i forældreansvarsloven. Tilbuddene er nærmere beskrevet i de følgende punkter.

Oplistningen af tilbud i § 15 i lov om Familieretshuset er ikke udtømmende, og der er derfor mulighed for, at Børneenheden kan arbejde med nye tilbud, herunder afprøve tilbud som forsøgsordninger i mindre skala eller i en begrænset periode.

Videregivelse af oplysninger

Lov om Familieretshuset indeholder i § 19 bestemmelser om videregivelsen af oplysninger, som barnet er fremkommet med, fra Børneenheden til den eller de medarbejdere i Familieretshuset, der behandler familiens sag. Der skelnes i § 19 mellem, om barnet er fremkommet med oplysningerne i forbindelse med, at barnet har modtaget støtte i Børneenheden efter §§ 15 og 17 eller i forbindelse med Børneenhedens

opgaver med oplysning af sagen og afdækning af barnets perspektiv efter § 16. Det er derfor væsentligt, at Børneenheden, dvs. i praksis ofte barnets kontaktperson, sikrer sig, at barnet forstår, hvornår der er tale om f.eks. en børnesamtale, der har til formål at afdække barnets perspektiv til brug for oplysningen af sagen, og hvornår kontaktpersonen yder omsorg og støtte. Det er ligeledes vigtigt, at barnets forældre forstår forskellene.

I situationer, hvor Børneenheden yder støtte til barnet efter §§ 15 og 17, følger det af § 19, stk. 1, at Børneenheden ikke må videregive oplysninger, som barnet har givet, medmindre barnet giver samtykke til videregivelsen. Med bestemmelsen skabes et sikkert og trygt rum for barnet. Mulighed for at videregive oplysninger med barnets samtykke kan f.eks. være relevant, hvis et barn i forbindelse med en samtale med kontaktpersonen giver generelle oplysninger om sin trivsel, som det efter kontaktpersonens vurdering kan være hensigtsmæssigt, at den sagsbehandler, der behandler familiens sag, får besked om.

Det bemærkes, at bestemmelsen i § 19, stk. 1, ikke fraviger den skærpede underretningspligt efter § 153 i serviceloven for medarbejderne i Børneenheden. Dette betyder bl.a., at hvis oplysningerne, som barnet har givet, giver medarbejderen kendskab til eller grund til at antage, at barnet kan have behov for særlig støtte, fordi barnet har været udsat for overgreb eller af andre årsager, skal medarbejderen i Børneenheden i alle tilfælde underrette kommunen, uanset at barnet eventuelt modsætter sig det.

Om adgangen til at videregive oplysninger fra barnet efter § 19, stk. 2, i forbindelse med Børneenhedens opgaver med oplysningen af sagen efter § 16 henvises til punkt 7.2.

7.1.1. Kontaktperson

Et af Børneenhedens tilbud til børn, der er involverede i en familieretlig sag, er kontaktpersonordningen, jf. § 17 i lov om Familieretshuset. Kontaktpersonerne er børnesagkyndige medarbejdere i Børneenheden og har til opgave at støtte og rådgive barnet. Kontaktpersonen spiller en nøglerolle i Børneenhedens opgave med at sikre, at barnet kommer så skånsomt igennem sagsbehandlingen som muligt, og at barnets perspektiv og synspunkter belyses bedst muligt. Kontaktpersonen reducerer således antallet af voksne, som barnet skal møde under sagsbehandlingen, og kan fungere som en fast støtte, som barnet kan henvende sig til.

Som klart udgangspunkt er det kontaktpersonen, der afholder en eventuel børnesamtale med barnet, og som forbereder barnet på en eventuel børnesagkyndig undersøgelse. Kontaktpersonen har til opgave at sørge for sammenhæng bl.a. mellem den børnesagkyndige rådgivning, som barnet modtager, den konflikt-håndtering og rådgivning, som barnets forældre modtager, og sagsbehandlingen generelt. I § 7-sagerne kan kontaktpersonen endvidere være et bindeled til kommunen. Der henvises i denne forbindelse til vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne. Kontaktpersonen kan endvidere sikre, at barnet modtager den nødvendige støtte i andre af Børneenhedens tilbud, herunder også i Børneenhedens åbne tilbud efter den familieretlige sags afslutning.

Det vil i høj grad afhænge af det konkrete barn og den situation, som barnet befinder sig i, hvilken og hvor meget støtte fra kontaktpersonen, som barnet har brug for. Som minimum skal kontaktpersonen tilbyde barnet børnesagkyndig rådgivning med henblik på, at barnet støttes til at kunne håndtere den situation, som barnet er i som følge af forældrenes konflikt.

Børneenheden skal udpege en kontaktperson for børn, der er involverede i en sag efter forældreansvarsloven, der behandles som en § 6-sag eller en § 7-sag, medmindre det ikke er relevant for barnet at have en kontaktperson. En kontaktperson vil f.eks. ikke være relevant, hvis der er tale om et meget lille barn, eller et barn, der på grund af et psykisk handicap har et udviklingsniveau, der gør, at en kontaktperson ikke vil være af værdi for barnet.

Hvis en forældremyndighedsindehaver modsætter sig, at barnet skal have en kontaktperson, skal Børneenheden vurdere, hvorvidt det er nødvendigt for barnet at have en kontaktperson. Hvis dette er tilfældet, udpeges en kontaktperson uanset forældremyndighedsindehaverens protest og dermed uden forældremyndighedsindehaverens samtykke.

Børneenhedens tilbud om udpegning af en kontaktperson skal efter § 14, stk. 1, nr. 3, i lov om Familieretshuset gives hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter visitationen af sagen. Hvis sagen i første omgang er visiteret til behandling som en § 5-sag, og visitationen under sagsbehandlingen ændres til, at sagen skal behandles som en § 6-sag eller en § 7-sag, regnes fristen fra tidspunktet for ændringen af visitationen.

Kontaktpersonen følger med barnet over i familieretten, så der bl.a. er mulighed for, at kontaktpersonen kan gennemføre en eventuel børnesamtale med barnet under sagens behandling i familieretten. Barnet har også mulighed for at modtage støtte og rådgivning fra kontaktpersonen under sagens behandling i familieretten på samme måde som under sagens behandling i Familieretshuset.

Kontaktpersonen er omfattet af forvaltningslovens regler om inhabilitet. Dette betyder, at kontaktpersonen ikke må have en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller være ægtefælle, beslægtet eller besvogret i op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nær som søskendebørn eller i øvrigt nærtstående til én, der har en sådan interesse. Hvis en kontaktperson er inhabil, skal der udpeges en anden kontaktperson for barnet.

Forældrene og barnet har ikke krav på, at der udpeges en bestemt kontaktperson, men særligt barnets ønsker skal, så vidt det er praktisk muligt, følges. Barnets ønske om, at barnet får samme kontaktperson som under behandlingen af en tidligere familieretlig sag, vil være særligt væsentligt at opfylde af hensyn til at skabe kontinuitet og tryghed for barnet.

7.1.2. Støtte til at få en bisidder

Et barn, der er involveret i en familieretlig sag, har ret til en bisidder. Denne ret er nærmere beskrevet i punkt 5.3. og 6.3. Det er dog ikke alle børn, der har en person i deres netværk, som de ønsker, skal være bisidder for dem. For at barnets ret til en bisidder ikke er illusorisk, hjælper Børneenheden derfor, når det er nødvendigt, barnet med at få en bisidder, jf. § 18, stk. 1, 2. pkt.

Børneenhedens hjælp består dels i information til barnet om, hvad en bisidder er, og hvilken funktion en bisidder kan have. Hvis barnet har en person, som barnet ønsker, skal være barnets bisidder, kan Børneenheden hjælpe barnet med at spørge den pågældende, oplyse bisidderen om hvad det vil sige at være bisidder og yde støtte til afklaring af praktiske spørgsmål i forbindelse med f.eks. indkaldelse til børnesamtaler m.v. Hvis barnet ikke kender en person, som barnet ønsker som bisidder, kan Børneenheden hjælpe barnet med at finde en bisidder f.eks. via Børns Vilkårs bisidderordning.

Barnets ret til en bisidder påvirkes ikke af, at barnet har en kontaktperson. Børneenheden kan dog med fordel tale med barnet om, hvilke funktioner henholdsvis en kontaktperson og en bisidder har, bl.a. med sigte på at begrænse antallet af voksne omkring barnet.

7.1.3. Børnesagkyndig rådgivning

Børneenheden yder børnesagkyndig rådgivning til børn, der er involverede i familieretlige sager. Rådgivningen kan efter behov også ydes til børn i brudte familier, som ikke på det pågældende tidspunkt er involveret i en familieretlig sag. Den børnesagkyndige rådgivning vil ofte ydes som en integreret del af kontaktpersonens støtte til og omsorg for barnet.

7.1.4. Initiativsager

Børn, der er fyldt ti år, har efter § 35 i forældreansvarsloven en initiativret. Initiativretten betyder, at barnet kan anmode Familieretshuset om at indkalde forældrene til et møde om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

Hvis et barn anvender initiativretten, behandles henvendelsen af Børneenheden. Det betyder, at det er Børneenheden, der taler med barnet, herunder oftest også yder børnesagkyndig rådgivning til barnet og afholder mødet med barnet og forældrene. Børneenheden yder endvidere støtte og rådgivning til barnet efter mødet.

I forbindelse med et barns anvendelse af initiativretten skal Børneenheden være opmærksom på, om barnet har behov for andre former for støtte som f.eks. deltagelse i en børnegruppe. Børneenheden skal endvidere være opmærksom på den skærpede underretningspligt efter § 153 i serviceloven.

Barnets initiativret er nærmere beskrevet i punkt 2.1.3. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

7.1.5. Åbne tilbud

Børn i brudte familier kan være sårbare og have behov for støtte i forhold til nogle af de problematikker, der kan følge med det at være skilsmissebarn, uanset at barnet ikke er involveret i en familieretlig sag, der er under behandling i det familieretlige system. Børneenheden har derfor en række åbne tilbud, der ikke er betinget af, at barnet er involveret i en familieretlig sag, der er under behandling. Børneenhedens åbne tilbud er efter § 15, stk. 3, jf. stk. 2, nr. 3-5, i lov om Familieretshuset børnesagkyndig rådgivning, en rådgivningslinje og børnegrupper. Børneenheden kan frit oprette andre typer af åbne tilbud.

For så vidt angår børnesagkyndig rådgivning henvises til punkt 7.1.3.

Børneenhedens rådgivningslinje er en telefonservice, der er bemandet af børnesagkyndige medarbejdere. Barnet kan ved henvendelse til rådgivningslinjen være anonym. Rådgivningslinjen har til formål, at barnet kan komme i kontakt med børnesagkyndige, som lytter, og som kan yde støtte og rådgivning. I forbindelse med barnets henvendelse til rådgivningslinjen kan medarbejderen også oplyse barnet om Børneenhedens andre tilbud, f.eks. børnegrupperne, og barnets initiativret efter § 35 i forældreansvarsloven.

Børneenhedens børnegrupper er et støttetilbud til alle børn, der lever i brudte familier, idet der dog skal tages hensyn til barnets alder og modenhed. Formålet med børnegrupperne er at give børnene mulighed for at vende tanker og følelser med andre børn, der lever i brudte familier, og med Børneenhedens børnesagkyndige medarbejdere. Børnegrupperne ledes af børnesagkyndige medarbejdere fra Børneenheden.

Det er et krav for barnets deltagelse i en børnegruppe, at forældremyndighedsindehaveren samtykker. Hvis der er fælles forældremyndighed, kræves samtykke dog alene fra bopælsforælderen. Har barnet delt bopæl efter § 18 a i forældreansvarsloven, skal begge forældre give samtykke til barnets deltagelse.

7.2. Børneenhedens opgaver i forbindelse med behandlingen af en sag

Børneenheden varetager alle sagsskridt, der direkte involverer barnet i behandlingen af en sag. Derved sikres bl.a., at barnet får et så trygt forløb som muligt, hvor barnet skal forholde sig til få voksne, at barnets perspektiv afdækkes bedst muligt, så der kan træffes en afgørelse, der er til barnets bedste, og at Børneenheden i kontakten med barnet er opmærksom på, om barnet har behov for støtte i Børneenheden.

Det følger derfor af § 16 i lov om Familieretshuset, at Børneenheden varetager følgende opgaver:

- Afholder børnesamtale med barnet efter forældreansvarsloven, adoptionsloven, navneloven og værge-
målsloven.
- Iværksætter børnesagkyndige undersøgelser efter forældreansvarsloven. Det er dog ikke Børneenhe-
den, men Familieretshuset, der træffer beslutning om iværksættelse af en børnesagkyndig undersøgelse.
- Afdækker barnets perspektiv efter forældreansvarsloven og adoptionsloven.

Opgaverne varetages som klart udgangspunkt af barnets kontaktperson, hvis barnet har en sådan.

Med henblik på at barnet kommer så trygt og skånsomt igennem forløbet som muligt, kan Børneenheden efter § 450 b og § 455, stk. 2, i retsplejeloven afholde en eventuel børnesamtale med barnet under familierettens og landsrettens behandling af sagen. Dette gælder også, hvis der er tale om en samtale efter § 456 r, stk. 2, i retsplejeloven i forbindelse med en sag om fuldbyrdelse af forældreansvar. Det vil under rettens behandling af sagen som klart udgangspunkt være barnets kontaktperson, der afholder samtalen. Det kan dog af praktiske årsager særligt i fuldbyrdelsessager være nødvendigt at fravige dette.

Børneenhedens opgaver i relation til behandlingen af § 6-sager og § 7-sager er beskrevet i punkt 5.3. og 6.3. I relation til sager efter forældreansvarsloven henvises også til punkt 2.1. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

For så vidt angår børnesagkyndige undersøgelser henvises til vejledning om børnesagkyndige undersøgelser. Det bemærkes i den forbindelse, at Børneenheden ikke nødvendigvis gennemfører den børnesagkyndige undersøgelse, eller det arbejde der skal udføres for at udarbejde en børnesagkyndig erklæring. Dette kan gennemføres af f.eks. en ekstern psykolog. Børneenhedens opgave er i den situation at forberede barnet på, hvad der skal ske, hvad en børnesagkyndig undersøgelse m.v. er, og hvilken betydning undersøgelsen har. Børneenheden skal endvidere hvis nødvendigt yde støtte til barnet efterfølgende.

Videregivelse af oplysninger

Lov om Familieretshuset indeholder i § 19 bestemmelser om videregivelsen af oplysninger, som barnet er fremkommet med, fra Børneenheden til den eller de medarbejdere i Familieretshuset, der behandler familiens sag. Der skelnes i § 19 imellem, om barnet er fremkommet med oplysningerne i forbindelse med, at barnet har modtaget støtte i Børneenheden efter §§ 15 og 17 eller i forbindelse med Børneenhedens opgaver med oplysning af sagen og afdækning af barnets perspektiv efter § 16. Det er derfor væsentligt, at Børneenheden, dvs. i praksis oftest barnets kontaktperson, sikrer sig, at barnet forstår, hvornår der er tale om f.eks. en børnesamtale, der har til formål at afdække barnets perspektiv til brug for oplysningen af sagen, og hvornår kontaktpersonen yder omsorg og støtte. Det er ligeledes vigtigt, at barnets forældre forstår forskellene.

I situationer, hvor Børneenheden udfører opgaver efter § 16 i lov om Familieretshuset, hvor der er tale om sagsskridt i oplysningen af sagen, gælder det efter § 19, stk. 2, at Børneenheden kan videregive oplysninger, som barnet er fremkommet med, medmindre barnet modsætter sig videregivelsen. Bestemmelsen er bl.a. relevant for oplysninger, som barnet er fremkommet med under en børnesamtale.

Ved begrebet modsætte sig forstås, at barnet eksplicit frabeder sig videregivelsen, f.eks. ved udtalelse om, at forældrene ikke må få de pågældende oplysninger at vide. Det er således ikke et krav for videregivelsen, at barnet direkte samtykker. Den børnesagkyndige skal derfor i forbindelse med indledningen af børnesamtalen sikre sig, at barnet er klar over, at de oplysninger, som barnet giver den børnesagkyndige, kan videregives til brug for behandlingen af sagen internt i Familieretshuset og til brug for en eventuel behandling af sagen i familieretten, og at forældrene dermed kan blive gjort bekendt med oplysningerne. Den børnesagkyndige medarbejder skal som udgangspunkt i forbindelse med afslutningen

af børnesamtalen gennemgå med barnet, hvilke oplysninger der vil blive videregivet. Børneenheden skal i dialogen med barnet være opmærksom på, at Familieretshuset vil kunne modtage oplysninger fra barnet fra anden side, hvis barnet har givet oplysningerne til andre myndigheder.

Hvis barnet modsætter sig videregivelse af oplysninger, skal den børnesagkyndige medarbejder indgå i en dialog med barnet om, hvorvidt dele af oplysningerne kan videregives, eventuelt i en ændret form, og hvilken betydning videregivelsen har for, at barnet bliver hørt, og at der bliver truffet en afgørelse, der er til barnets bedste. Den børnesagkyndige medarbejder skal i den forbindelse være opmærksom på baggrunden for, at barnet modsætter sig videregivelsen, herunder særligt om barnets reaktion er et tegn på, at barnet er presset af forældrenes konflikt, og om barnet har behov for støtte.

Det bemærkes, at bestemmelsen i § 19, stk. 2, ikke fraviger den skærpede underretningspligt efter § 153 i serviceloven for medarbejderne i Børneenheden. Dette betyder bl.a., at hvis oplysningerne, som barnet har givet, giver medarbejderen kendskab til eller grund til at antage, at barnet kan have behov for særlig støtte, fordi barnet har været udsat for overgreb eller af andre årsager, skal medarbejderen i Børneenheden i alle tilfælde underrette kommunen, uanset at barnet eventuelt modsætter sig det.

8. Konfliktåndtering og rådgivning

Familieretshuset bygger på en konfliktåndterende tilgang til familier, der har en familieretlig sag under behandling. Den konfliktåndterende tilgang har til formål at dæmpe konfliktniveauet, støtte parterne i selv at finde løsninger, der er holdbare, og give parterne redskaber til, hvordan de selv kan løse fremtidige konflikter. Samlet nedbringer det risikoen for, at familien igen skal have en sag behandlet i det familieretlige system og styrker beskyttelsen af et eventuelt involveret barnet.

Reguleringen af Familieretshusets rådgivnings- og konfliktåndteringsstilbud er samlet i kapitel 6 i lov om Familieretshuset. Familieretshusets tilbud til en familie skal basere sig på familiens behov og bl.a. være differentieret alt efter, om familien har en § 5-sag, § 6-sag eller § 7-sag under behandling.

Familieretshuset har også åbne tilbud, der kan anvendes af familier, uanset om de har en familieretlig sag under behandling eller ej.

8.1. Konfliktåndtering og rådgivning i forbindelse med behandlingen af en familieretlig sag

Familieretshuset møder alle parter med en konfliktåndterende tilgang. Kerneområdet for konfliktåndterings- og rådgivningstilbuddene er sager efter forældreansvarsloven, men også i andre sager vil tilbuddet være relevant efter en konkret vurdering. Det kan f.eks. være i sager om skilsmisse, hvor parterne er uenige om vilkårene for skilsmissen, i sager om børnebidrag, hvor uenigheden om bidrag blot er et symptom på en underliggende konflikt, der rækker ud over det økonomiske spørgsmål, og i faderskabssager, hvor der med præventiv konfliktåndtering og rådgivning kan lægges grunden til et godt samarbejde mellem barnets mor og far, så det forebygges, at barnet vokser op i en konfliktfyldt brudt familie.

Familieretshusets konfliktåndtering og rådgivning er ikke behandling eller terapi, men støtte til at parterne kan indgå konkrete aftaler om f.eks. samvær eller forældremyndighed, til at dæmpe konfliktniveauet og til at opnå forståelse for et eventuelt involveret barns situation. Konfliktåndteringen kan også hjælpe parterne til at løse deres uenighed på en måde, som de begge kan acceptere. Resultatet af konfliktåndteringen kan dermed være andet og mere end en aftale.

Alle parter, der har en § 6-sag under behandling, vil som udgangspunkt blive mødt med en konfliktåndterende tilgang. Navnlig i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær skal Familieretshuset som led i den konfliktåndterende tilgang tilbyde parterne et indledende konfliktafdækkende møde med

en børne- og familiefaglig medarbejder. På baggrund af det indledende møde kan Familieretshuset vurdere familiens behov og potentialet for at nå løsninger ved yderligere rådgivning og konflikthåndtering.

I § 7-sager kan parterne også have gavn af rådgivning og konflikthåndtering, men der er i disse sager i højere grad behov for differentieret støtte, der er tilpasset den konkrete situation, som familien og barnet står i.

Familieretshuset skal kun tilbyde konflikthåndtering og rådgivning, hvis Familieretshuset vurderer, at det vil kunne medvirke til at forlige parterne eller dæmpe deres konfliktniveau. Der vil derfor være sager, hvor Familieretshuset f.eks. på baggrund af sagens karakter eller Familieretshusets kendskab til parterne fra tidligere sager umiddelbart kan vurdere, at det ikke er hensigtsmæssigt, at der iværksættes en større konflikthåndterings- eller rådgivningsindsats. Det gælder også i sager, hvor det er væsentligt, at der hurtigt træffes en afgørelse, eller at sagen hurtigt indbringes for familieretten til afgørelse, såsom i visse forældreansvarssager hvor der foreligger et bortførelseselement, og der samtidigt ikke vurderes at være grundlag for at arbejde med parterne. Der henvises til punkt 5.4. og 6.4.

Tilsvarende skal Familieretshuset afslutte iværksat rådgivning eller konflikthåndtering, hvis en part tilkendegiver ikke at ønske at deltage, tilkendegiver et ønske om en afgørelse eller undlader at møde op. Efter omstændighederne kan Familieretshuset dog vurdere, at det er bedst for barnet, at rådgivningsindsatsen for den ene forælder fortsættes.

8.2. Typer af tilbud

Lov om Familieretshuset indeholder ikke en opstilling af, hvilke rådgivnings- og konflikthåndteringstilbud Familieretshuset tilbyder, eller hvornår Familieretshuset tilbyder dem. Familieretshuset skal i stedet tilpasse tilbuddene til familierne og udvikle tilbuddene over tid i takt med erfaring og ny forskning. Familieretshuset skal både i den generelle tilrettelæggelse af Familieretshusets rådgivnings- og konflikthåndteringstilbud og i tilrettelæggelsen af forløbet for den enkelte familie have fokus på at skabe sammenhæng med Børneenhedens arbejde med afdækning af barnets perspektiv og Børneenhedens eventuelle støtte til barnet. Det er således vigtigt, at indsatsen for barnet og for forældrene ikke er afkoblede indsatser, der risikerer at modarbejde hinanden, men at der skabes fælles fremdrift med beskyttelsen af barnet i centrum.

Konflikthåndtering og rådgivning kan bl.a. ydes i form af børnesagkyndig rådgivning efter forældreansvarsloven, konfliktmægling og kursustilbud.

I § 7-sager kan konflikthåndteringen og rådgivningen også gives i form af individuelle samtaler med en forælder, hvis Familieretshuset vurderer, at dette kan være til gavn for forælderen og styrke barnets trivsel. Formålet med individuelle samtaler er primært at styrke forældrenes forståelse af og fokus på barnet og barnets behov.

Familieretshusets tilbud består efter § 21 i lov om Familieretshuset også af bl.a. samarbejdskurser og et digitalt værktøj. Samarbejdskurser er undervisning i forældresamarbejde kombineret med samtaleøvelser og supplerende samtaler. Kurserne har til formål at bibringe forældrene viden, perspektiver og redskaber til øget forståelse for både egen og deres børns situation i skilsmissen og i en brudt familie. Kurserne har et præventivt fokus, hvor der arbejdes med styrkelse af forældrenes kommunikationsfærdigheder og evne til at håndtere konflikter.

Det digitale værktøj er et onlinekursus i håndtering af forskellige temaer i forlængelse af en samlivsophævelse. Målgruppen for værktøjet er forældre med et lavere konfliktniveau, som derved gives et enkelt og let tilgængeligt redskab til styrkelse af forældresamarbejdet. Det digitale værktøj kan udvikles over tid.

Det digitale værktøj og børnesagkyndig rådgivning efter § 32, stk. 2, i forældreansvarsloven er åbne tilbud, som Familieretshuset også tilbyder til parter, der ikke har en sag under behandling i Familieretshuset.

For forældre, der går fra hinanden, kan navnlig to rådgivningstilbud være relevante.

Det er for det første det digitale forløb, der har til formål at lære skilsmisseforældre at hjælpe sig selv, undgå konflikter og blive bedre til at forstå og støtte deres børn. Det digitale forløb giver den enkelte forælder mulighed for at arbejde med sin relation til den anden forælder og til at blive bedre til at forstå børns reaktion på en samlivsophævelse eller skilsmisse.

Dernæst er det rådgivnings- og afklaringssamtaler rettet mod et brud i en familie, hvor der er fælles børn under 18 år. Formålet med samtalerne er at styrke forældrenes samarbejde efter samlivsophævelse eller skilsmisse ved at give dem mulighed for at arbejde med deres indbyrdes relationer. Samtalerne skal således hjælpe forældrene til at etablere et stabilt grundlag for deres fremtidige samarbejde om deres børn og dermed forebygge konflikter mellem forældrene. Samtalerne har tillige til formål at give forældrene viden om samlivsophævelsens og skilsmissens betydning for barnet og om den bedste måde at støtte barnet på både i perioden umiddelbart efter samlivsophævelsen og på længere sigt.

8.3. Videregivelse af oplysninger

Familieretshusets tilbud om rådgivning og konflikthåndtering gives i et fortroligt rum med henblik at støtte parterne til at indgå konstruktivt i bestræbelserne for at finde en løsning uden bekymring for, hvorvidt oplysninger fra rådgivningen eller konflikthåndteringen vil indgå i behandlingen og afgørelsen af sagen, hvis der ikke findes en forligsmæssig løsning.

Lov om Familieretshuset indeholder derfor i § 23 en regulering af videregivelsen af oplysninger. Det fremgår af bestemmelsen, at rådgiveren eller konfliktmægleren ikke må videregive oplysninger, som en part har givet rådgiveren eller mægleren i forbindelse med rådgivning eller mægling, medmindre parten har givet samtykke til, at oplysningerne videregives. Der kan således ikke videregives oplysninger til f.eks. sagsbehandleren i Familieretshuset, som behandler forældrenes sag efter forældreansvarsloven, medmindre forældrene samtykker.

Bestemmelsen om samtykke kan f.eks. være relevant, hvis rådgiveren i forbindelse med afslutningen af forløbet aftaler med parterne, at det kan være hensigtsmæssigt, at sagsbehandleren modtager de oplysninger, som er kommet frem under rådgivningen, uanset at parterne måske ikke er nået til endelig enighed på alle områder. Dermed kan de delområder, hvor parterne er nået til enighed, f.eks. indgå i afgørelsen.

Det bemærkes, at bestemmelsen i § 23 i lov om Familieretshuset ikke fraviger den skærpede underretningspligt efter § 153 i serviceloven for medarbejderne i Familieretshuset, jf. punkt 7.1.

9. Generelle sagsbehandlingsregler

Familieretshuset skal som forvaltningsmyndighed i sagsbehandlingen overholde bl.a. bestemmelserne i forvaltningsloven, offentlighedsloven og de almindelige forvaltningsretlige principper. Derudover indeholder kapitel 3 i lov om Familieretshuset en række sagsbehandlingsregler, som gælder for Familieretshuset både i behandlingen af familieretlige sager og i behandlingen af øvrige sager, der vedrører borgernes personlige forhold.

Dette afsnit giver et overblik over generelle sagsbehandlingsregler, der kan være særligt relevante i relation til Familieretshusets sagsbehandling. Afsnittet giver ikke et fuldstændigt billede af de forvaltningsretlige regler, som Familieretshuset er bundet af.

9.1. Indkaldelse til møde og beskyttelse af voldsramte parter

Familieretshuset kan som udgangspunkt selv vælge, hvorvidt en sag skal behandles på skriftligt grundlag, eller parterne skal indkaldes til ét eller flere møder i forbindelse med sagens behandling, jf. § 10, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Dette gælder uanset, om afgørelse i sagen skal træffes af Familieretshuset eller familieretten. Familieretshuset kan indkalde parterne til et møde med henblik på at oplyse sagen, vejlede parterne eller yde rådgivning og konflikthåndtering. Der er intet til hinder for, at et møde gennemføres ved brug af digitale hjælpemidler, såsom et videokonferencesystem, under forudsætning af at databeskyttelseslovgivningen overholdes. Dette gælder dog ikke børnesamtaler og andre møder med børn.

Det er som klart udgangspunkt ikke nødvendigt at afholde et møde i § 5-sager. Ligeledes vil der være en stor del af § 6-sagerne, der ikke vedrører forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, som kan afsluttes på skriftligt grundlag. Derimod vil der i størstedelen af § 6 sagerne om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær og i § 7-sagerne som klart udgangspunkt skulle afholdes et møde med parterne, medmindre der foreligger helt særlige forhold, der tilsiger, at sagen hurtigst muligt indbringes for familieretten til afgørelse, f.eks. i sager hvor barnet er blevet bortført til udlandet, og det ikke er muligt at afholde møde med den forælder, der befinder sig i udlandet, ved brug af en sikker digital forbindelse.

Familieretshusets beslutning om at behandle sagen på skriftligt grundlag eller at indkalde parterne til et møde er ikke en forvaltningsretlig afgørelse og kan ikke indbringes for familieretten.

Parterne har som udgangspunkt ikke pligt til at møde, men Familieretshuset kan tillægge manglende fremmøde betydning i behandlingen af sagen, bl.a. ved henlæggelse af sagen, fordi ansøgningen anses som bortfaldet, hvis ansøgeren ikke møder.

Den familieretlige lovgivning indeholder dog enkelte bestemmelser vedrørende afholdelse af møder. Det følger således af § 31 a i forældreansvarsloven, at Familieretshuset skal indkalde parterne til et møde i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, medmindre det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt. Denne bestemmelse er nærmere beskrevet i punkt 2.7. og 2.8. i vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. I sager om separation og skilsmisse skal Familieretshuset i visse tilfælde indkalde parterne til en vilkårsforhandling, jf. § 38 i ægteskabsloven. Vilkaarsforhandling er nærmere beskrevet i punkt 8 i vejledning om separation og skilsmisse. I disse to tilfælde er Familieretshuset således ikke frit stillet med hensyn til, om parterne skal indkaldes til et møde under sagsbehandlingen eller ej.

Det gælder samtidigt efter § 31 a i forældreansvarsloven, at parterne er forpligtede til at møde. Det gælder dog efter § 31 a, stk. 3, i forældreansvarsloven, at en part ikke er forpligtet til at møde sammen med den anden part i sagen, hvis denne har udsat parten eller partens barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke herom. Bestemmelsen fjerner ikke partens forpligtelse til at møde, men fjerner forpligtelsen til at møde sammen med den anden part, som har udvist en voldelig adfærd. § 38, stk. 3, i ægteskabsloven indeholder en tilsvarende bestemmelse i relation til vilkårsforhandling. Som nævnt ovenfor kan disse møder gennemføres ved brug af digitale hjælpemidler, f.eks. et videokonferencesystem.

De to bestemmelser i § 31 a, stk. 3, i forældreansvarsloven og § 38, stk. 3, i ægteskabsloven skal ses i sammenhæng med, at Familieretshuset efter § 10, stk. 2, i lov om Familieretshuset ikke må indkalde parterne til at deltage i et møde sammen, heller ikke ved brug af digitale hjælpemidler, hvis en part eller dennes barn har været udsat for voldelig adfærd fra den anden part, eller der er mistanke herom. Mødet kan dog afholdes for parterne sammen, eventuelt ved brug af digitale hjælpemidler, hvis den part, der har været udsat for den voldelige adfærd, eller hvis barn har været udsat for den voldelige adfærd, er indforstået med det. Hvis den voldelige adfærd har været gensidig, skal begge parter samtykke til

afholdelsen af et fælles møde. Parten har ret til at trække samtykket til gennemførelse af et fælles møde på et hvilket som helst tidspunkt, og dette må ikke tillægges negativ betydning i behandlingen af sagen.

Det er ikke et krav for, at bestemmelsen i § 10, stk. 2, finder anvendelse, at der er tale om vold i strafferetlig forstand. Begrebet voldelig adfærd skal forstås i overensstemmelse med Europarådets konvention af 11. maj 2011 til forebyggelse af vold og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbul-konventionen). Begrebet skal herefter forstås som adfærd, der medfører, eller som sandsynligvis medfører, fysisk, seksuel, psykisk eller økonomisk overlast eller lidelse for offeret, herunder trusler om sådanne handlinger, tvang eller vilkårlig frihedsberøvelse.

Bestemmelsen i § 10, stk. 2, finder også anvendelse i tilfælde, hvor der foreligger en mistanke om, at en part har været udsat for voldelig adfærd. Mistanken kan være baseret på udtalelser fra en part eller udtalelser, som et eventuelt involveret barn er fremkommet med under behandlingen af sagen. Mistanken kan endvidere være begrundet i risikofaktorer, som screeningen af sagen har peget på, eller oplysninger, som er indhentet fra kommunen i § 7-sager.

Enhver tvivl skal komme den part, der potentielt har været udsat for den voldelige adfærd, til gode. Familieretshuset skal derfor i tvivlstilfælde ikke stå fast på at indkalde parterne sammen og en eventuel mødepligt, men i stedet indgå i en dialog med parten og vejlede om fordelene ved, at parterne møder sammen, eventuelt ved brug af digitale hjælpemidler, mulighederne for at parten kan have en bisidder og eventuelt mulighederne for at mødet kan afholdes ved brug af f.eks. videokonference, så parterne ikke fysisk sidder sammen. Hvis der er tale om et møde efter § 31 a i forældreansvarsloven, skal Familieretshuset også vejlede parten om, at parten er undtaget fra mødepligten.

Det forhold, at parterne ikke møder sammen, har ikke i sig selv betydning for afgørelsen af sagen, men de oplysninger, der er baggrunden for, at parterne ikke møder sammen, indgår naturligt i Familieretshusets samlede sagsbehandling og undersøges nærmere i relevant omfang, før der træffes afgørelse.

9.2. Notatpligt

Familieretshuset er som forvaltningsmyndighed omfattet af notatpligten. Denne pligt følger i afgørelsessager af offentlighedsloven og i øvrige sager af en ulovbestemt retsgrundsætning og god forvaltningsskik.

I afgørelsessager følger det af § 13 i offentlighedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2020, at Familieretshuset snarest muligt skal gøre notat om oplysninger eller vurderinger, når Familieretshuset mundtligt eller på anden måde bliver bekendt med oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, der er af betydning for sagens afgørelse. Det følger endvidere af bestemmelsen, at Familieretshuset snarest muligt skal tage notat om væsentlige sagsskridt, der ikke i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.

§ 13 i offentlighedsloven finder kun anvendelse i de sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse, dvs. i § 5-sager og i nogle § 6-sager. I de resterende § 6-sager og § 7-sager gælder dog samme notatpligt for Familieretshuset efter en ulovbestemt retsgrundsætning. Familieretshuset skal derfor ikke skelne imellem, om der er tale om en sag, hvor afgørelse træffes af Familieretshuset eller af familieretten.

Den ulovbestemte retsgrundsætning om notatpligt gælder kun i traditionelle administrative sager, der uden at være afgørelsessager har en vis indgribende og væsentlig betydning for borgeren. Der er således ikke tvivl om, Familieretshuset har en notatpligt i § 6-sager og § 7-sager, hvor afgørelsen ikke træffes af Familieretshuset. Derimod har Familieretshuset som klart udgangspunkt ikke en notatpligt, hvis en borger ringer ind og får vejledning f.eks. om, hvordan borgeren kan indsende en ansøgning. Det kan dog følge af god forvaltningsskik, at Familieretshuset i visse tilfælde efter en konkret vurdering gør notat bl.a. af

hensyn til at bevare et tillidsfuldt forhold mellem borgeren og Familieretshuset, og for at Familieretshuset har bevis for, hvad der er sket i sagen.

Familieretshusets tilbud om rådgivning og konflikthåndtering efter kapitel 6 i lov om Familieretshuset ydes i et fortroligt rum, hvor oplysninger, som udgangspunkt ikke videregives til brug for behandlingen af den familieretlige sag. Dette er nærmere beskrevet i punkt 8.3. Rådgivningen og konflikthåndteringen ydes således ikke som et led i behandlingen af den familieretlige sag, hvor Familieretshuset eller familieretten træffer afgørelse. Familieretshuset bør dog i overensstemmelse med den ulovbestemte retsgrundsætning om notatpligt og god forvaltningsskik som udgangspunkt føre notat. Det bemærkes dog, at notatet ikke nødvendigvis skal journaliseres sammen med akterne i den familieretlige sag, hvor der skal træffes afgørelse, og at det af hensyn til spørgsmål om aktindsigt kan være hensigtsmæssigt, at der journaliseres særskilt.

Tilsvarende gør sig gældende vedrørende Børneenhedens støtte til børn efter §§ 15 og 17 i lov om Familieretshuset. Det bemærkes, at det i den forbindelse er væsentligt, at Børneenheden skelner imellem, om der ydes støtte efter §§ 15 eller 17, eller om Børneenheden bidrager til oplysningen af sagen efter § 16. Det bemærkes endvidere, at der som udgangspunkt ikke er notatpligt i forbindelse med, at børn modtager støtte i Børneenhedens åbne tilbud, men at Børneenheden altid skal foretage en vurdering af, om der eventuelt efter god forvaltningsskik skal føres notat.

9.3. Ret til repræsentation og bisidder

Retten til repræsentation og til en bisidder følger af § 8, stk. 1, i forvaltningsloven. Det fremgår af denne bestemmelse, at en part på ethvert tidspunkt af sagens behandling har ret til at lade sig repræsentere eller bistå af andre. Familieretshuset kan dog efter bestemmelsen kræve, at parten medvirker personligt og ikke blot lader sig repræsentere ved f.eks. en advokat, når det er af betydning for sagens afgørelse. Dette kan f.eks. efter en konkret vurdering være relevant, når der er tale om et møde efter § 31 a i forældreansvarsloven eller om et tværsektorielt møde i en § 7-sag.

Familieretshuset kan efter § 8, stk. 2, i forvaltningsloven træffe afgørelse om, at retten til at lade sig repræsentere eller til en bisidder efter § 8, stk. 1, ikke gælder, hvis partens interesse i at kunne lade sig repræsentere eller bistå findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser. Familieretshuset skal således i den enkelte situation foretage en konkret afvejning af på den ene side partens ret til repræsentation eller til en bisidder og på den anden side væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der tilsiger, at parten ikke skal kunne lade sig repræsentere eller have en bisidder. Disse interesser vil oftest være hensynet til, at sagen kan oplyses, således at der kan træffes en afgørelse, der er til barnets bedste.

Der kan f.eks. gøres undtagelse fra retten til en bisidder begrundet i hensynet til barnets bedste, hvis det konkret vurderes, at en bisidder forhindrer, at der kan gennemføres en retvisende børnesagkyndig undersøgelse. Fravigelsen af retten til at lade sig bistå skal være konkret begrundet i de konkrete forhold, og bisiddere kan således ikke generelt afvises i forbindelse med bestemte former for møder eller ved gennemførelsen af børnesagkyndige undersøgelser. Inden der træffes en afgørelse efter § 8, stk. 2, i forvaltningsloven om, at parten ikke må lade sig repræsentere eller bistå, bør Familieretshuset indgå i en dialog med parten om, hvorfor parten ønsker at lade sig repræsentere eller ønsker, at der er en bisidder til stede, og hvorfor Familieretshuset finder, at dette er uhensigtsmæssigt.

Retten til en bisidder i forbindelse med gennemførelsen af en børnesagkyndig undersøgelse er behandlet i punkt 5 i vejledning om børnesagkyndige undersøgelser.

Barnets ret til en bisidder er selvstændigt reguleret i § 18 i lov om Familieretshuset. Dette er nærmere beskrevet i punkt 5.3.

9.4. Indhentning og videregivelse af oplysninger

Lov om Familieretshuset indeholder i § 30 bestemmelser om Familieretshusets mulighed for at indhente oplysninger hos visse andre myndigheder, herunder kommunen, i § 7-sager. Disse regler er nærmere beskrevet i punkt 6.2. i denne vejledning og i punkt 3.2. i vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne i familieretlige sager.

I § 5-sager og § 6-sager skelnes der i relation til Familieretshusets indhentning af oplysninger mellem, om der er tale om oplysninger vedrørende ansøgeren eller vedrørende andre parter, herunder et eventuelt involveret barn.

Familieretshusets mulighed for at indhente oplysninger om en ansøgers rent private forhold fra andre myndigheder er reguleret af § 29 i forvaltningsloven. Efter denne bestemmelse må oplysninger om ansøgerens rent private forhold ikke indhentes fra andre dele af forvaltningen eller fra en anden forvaltningsmyndighed. Dette gælder dog ikke, hvis ansøgeren har givet samtykke til, at oplysningerne indhentes, eller hvis særlige hensyn til ansøgeren eller tredjemand, f.eks. barnet, klart overstiger ansøgerens interesse i, at oplysningen ikke indhentes. Selvom det påhviler Familieretshuset at oplyse sagen, har Familieretshuset således ikke fri adgang til at indhente oplysninger om ansøgeren. Begrænsningerne i forvaltningslovens § 29 gælder alene i forhold til ansøgeren og således ikke i forhold til modparten og barnet.

En myndigheds videregivelse af oplysninger om den part, der ikke er ansøger, og om øvrige personer, herunder et eventuelt involveret barn, er reguleret i forvaltningslovens § 28, der henviser til en række bestemmelser i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Der henvises til punkt 5.2.

I tilfælde, hvor en part ikke ønsker at give samtykke til, at Familieretshuset indhenter oplysninger, er det væsentligt, at Familieretshuset vejleder parten om, hvorfor Familieretshuset ønsker at indhente oplysninger, og hvad oplysningerne skal anvendes til. Familieretshuset skal endvidere vejlede parten om muligheden for at tillægge den manglende indhentning af oplysningerne processuel skadevirkning, jf. punkt 9.5.

For så vidt angår den anden myndigheds forpligtelse til at videregive oplysninger bemærkes, at det fremgår af § 31 i forvaltningsloven, at i det omfang en forvaltningsmyndighed er berettiget til at videregive en oplysning, skal myndigheden på begæring af en anden forvaltningsmyndighed videregive oplysningen, hvis den er af betydning for myndighedens virksomhed eller for en afgørelse, som myndigheden skal træffe. Det fremgår videre, at dette ikke finder anvendelse, hvis videregivelsen påfører myndigheden et merarbejde, der væsentligt overstiger den interesse, den anden myndighed har i at få oplysningerne.

Terminaladgang

Familieretshuset har efter § 38 i forældreansvarsloven, § 58 a, stk. 5, i ægteskabsloven, § 21, stk. 3, i børnebidragsloven og § 60, stk. 1, i ægtefælleloven terminaladgang til brug for indhentning af de nødvendige oplysninger om en part hos told- og skatteforvaltningen, herunder i indkomstregistreret, til brug for behandlingen af sager om forældrenes fælles ansvar for transport af barnet i forbindelse med samvær, herunder forældrenes afholdelse af udgifter, og sager om ægtefælle- og børnebidrag. Bestemmelserne betyder, at Familieretshuset ikke skal indhente samtykke fra parterne til indhentning af oplysningerne.

Familieretshuset kan efter § 12 i lov om Familieretshuset indhente tilsvarende oplysninger til brug for familierettens behandling af disse typer af sager. Bestemmelsen er begrundet i, at familieretten ikke

har terminaladgang, men kan have behov for oplysninger, der er opdaterede i forhold til dem, Familieretshuset sender med ved indbringelsen af sagen til afgørelse eller ved indbringelse af Familieretshusets afgørelse til prøvelse. Familieretshusets indhentning og videregivelse af oplysninger sker efter anmodning fra familieretten.

9.5. Processuel skadevirkning

Lov om Familieretshuset indeholder i § 11 en bestemmelse om processuel skadevirkning. Efter bestemmelsen kan Familieretshuset afgøre en sag på det foreliggende grundlag, hvis en part undlader at give Familieretshuset oplysninger om partens egne forhold, som Familieretshuset har anmodet om.

Bestemmelsen betyder bl.a., at Familieretshuset i visse tilfælde kan lægge oplysninger fremsendt af den anden part til grund for afgørelsen, hvis parten ikke vil medvirke til oplysningen af sagen. Familieretshuset kan dog ikke ukritisk anvende oplysningerne fra den anden part, idet Familieretshuset i overensstemmelse med officialmaksimen skal sikre, at der foreligger et fyldestgørende grundlag for at træffe afgørelse i sagen.

Den processuelle skadevirkning kan også medføre, at Familieretshuset afslår ansøgningen eller henlægger sagen under henvisning til de manglende oplysninger.

Det er en forudsætning for Familieretshusets anvendelse af processuel skadevirkning:

- At Familieretshuset har præciseret, hvilke oplysninger Familieretshuset har brug for.
- At Familieretshuset har ydet vejledning til parten om, hvordan parten kan fremskaffe oplysningerne.
- At Familieretshuset har gjort parten opmærksom på, at Familieretshuset kan afgøre sagen på det foreliggende grundlag, hvis parten ikke fremsender de omhandlede oplysninger.
- At oplysningerne ikke er umulige eller meget vanskelige at fremskaffe.

Familieretshuset må ikke anmode en part om oplysninger, som Familieretshuset er nærmere til at indhente end parten.

I sager efter forældreansvarsloven kan bestemmelsen f.eks. anvendes, hvis der skal træffes afgørelse om samvær, og der foreligger oplysninger, der tyder på, at samværsforælderen har været involveret i en retssag om alvorlig personfarlig kriminalitet, har været i behandling for en psykisk lidelse eller har et alkohol- eller stofmisbrug. Besvarer samværsforælderen ikke en anmodning om at indsende oplysninger om forælderen personlige forhold, kan Familieretshuset træffe afgørelse på det foreliggende grundlag, dvs. f.eks. på baggrund af de foreliggende oplysninger om bekymrende strafferetlige eller sociale forhold hos samværsforælderen.

Bestemmelsen i § 11 i lov om Familieretshuset finder anvendelse, uanset om der er tale om en partstvist eller ej. Bestemmelsen kan endvidere anvendes, uanset om det er ansøgeren eller den anden part, der ikke medvirker til oplysningen af sagen.

Familieretshuset kan efter en konkret vurdering beslutte, hvorvidt den processuelle skadevirkning skal resultere i, at der træffes afgørelse på det foreliggende grundlag, herunder at der meddeles afslag på grund af utilstrækkelige oplysninger, eller at sagen henlægges. Familieretshuset skal være opmærksom på, at en henlæggelse er en forvaltningsretlig afgørelse, som skal opfylde kravene til en afgørelse, herunder være begrundet, og at afgørelsen kan indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset.

Hvis der er tale om en sag, hvor familieretten har kompetencen til at træffe afgørelse, kan Familieretshuset efter en konkret vurdering indbringe sagen for familieretten til afgørelse med de utilstrækkelige oplysninger. Er det ansøgeren, der ikke medvirker til oplysningen af sagen, vil Familieretshuset dog kunne henlægge sagen. Afgørelsen herom kan indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset.

Henlægger Familieretshuset sagen, kan ansøgeren indgive en ny ansøgning. Hvis ansøgningen er gebyrbelagt, skal der betales gebyr for den nye ansøgning.

Familieretshuset skal dog efter anmodning fra parterne i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper og god forvaltningsskik genoptage sagen, hvis der er grundlag for det, Er der eksempelvis begået sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for henlæggelsen, f.eks. fordi det ikke har været klart for parten, hvilke oplysninger Familieretshuset anmodede om, skal Familieretshuset efter anmodning genoptage sagen.

9.6. Aktindsigt

Reglerne om partsaktindsigt i forvaltningsloven, om aktindsigt i offentlighedsloven og om egenaccess i offentlighedsloven finder anvendelse for sager, der behandles af Familieretshuset.

For så vidt angår partsaktindsigt gælder der dog det særlige, at reglerne om partsaktindsigt i forvaltningsloven ikke finder direkte anvendelse i de § 6-sager og § 7-sager, hvor Familieretshuset ikke træffer afgørelse. Bestemmelsen i § 13 i lov om Familieretshuset sikrer dog, at bestemmelserne om partsaktindsigt i forvaltningsloven finder tilsvarende anvendelse i disse sager. Familieretshuset skal derfor behandle en anmodning om aktindsigt efter forvaltningsloven fra en part på samme måde, uanset om der er tale om en § 5-sag eller § 6-sag, hvor Familieretshuset træffer afgørelse, eller en § 6-sag eller § 7-sag, hvor afgørelse træffes af familieretten.

Efter § 40, stk. 2, i lov om Familieretshuset kan Familieretshusets afgørelse om aktindsigt efter forvaltningsloven eller offentlighedsloven ikke indbringes for familieretten til prøvelse efter reglerne i lov om Familieretshusloven. Familieretshuset skal dog efter anmodning genoptage behandlingen af ansøgningen om aktindsigt.

9.7. Familieretshusets forkyndelse m.v. af meddelelser i konkrete sager

§ 11 a i Familieretshusloven indeholder regler om Familieretshusets forkyndelse m.v. af meddelelser i konkrete sager.

Det følger af bestemmelsen, at når en part er tilsluttet postløsningen Digital Post, sender Familieretshuset meddelelser i sager omfattet af denne lov til parten gennem Digital Post, jf. lov om Digital Post fra offentlige afsendere. Familieretshuset sender meddelelser til en part, der ikke er tilsluttet Digital Post, med brevpost. Familieretshuset kan dog anvende en anden meddelelsesform end efter 1. og 2. pkt., hvis det i den konkrete situation er mere hensigtsmæssigt.

Familieretshuset anmoder retten om at forkynde en meddelelse for en part, der ikke er tilsluttet Digital Post, hvis der er behov for forkyndelse, og Familieretshuset enten ikke har fået bekræftelse på, at parten har modtaget en meddelelse efter stk. 1, eller partens bopæl eller opholdssted ikke kan oplyses.

Er en eventuel frist i en meddelelse efter stk. 1 og 2 udløbet, og har den pågældende part ikke besvaret meddelelsen, kan Familieretshuset afgøre sagen på det foreliggende grundlag.

Der henvises til vejledning om Familieretshusets forkyndelse m.v. af meddelelser i konkrete sager.

Social- og Indenrigsministeriet, den 26. juni 2020

ASTRID KRAG

/ Carina Fogt-Nielsen